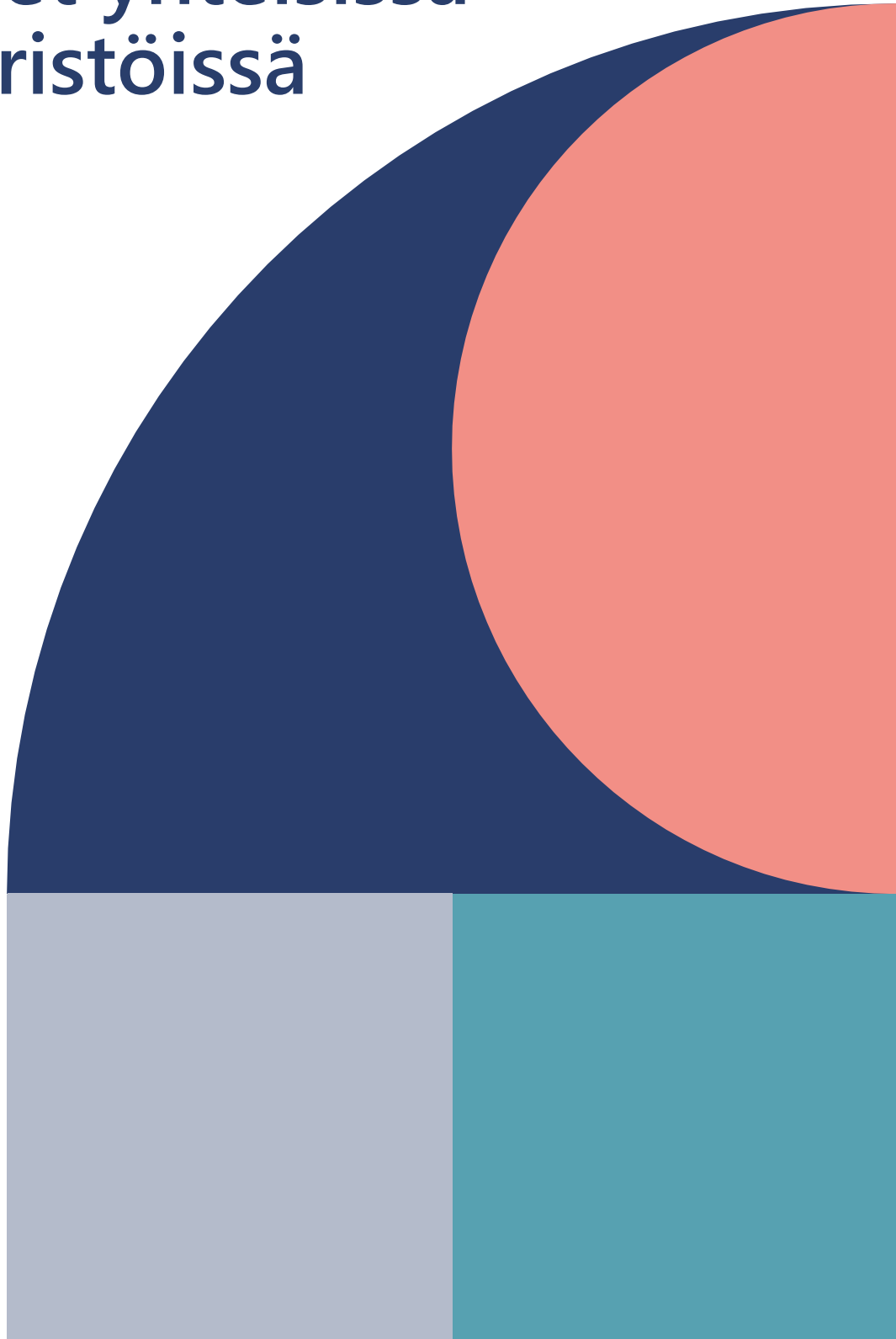

Toimitilaturvallisuuden periaatteet yhteisissä työympäristöissä

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Sisälllys

1	Johdanto.....	4
2	Määritelmät.....	4
3	Tavoitteet.....	6
4	Ohjeet ja periaatteet.....	7
4.1	Velvoittava lainsäädäntö.....	8
5	Riskienarviointi.....	8
6	Tilavyöhykkeet ja turvallisuusaluejaottelu	11
6.1	Perusteet.....	12
6.2	Suunnitteluperiaatteet.....	12
7	Turvallisuusalueet ja niitä koskevat peruseriaatteet.....	14
8	Palo- ja pelastusturvallisuuden peruseriaatteet.....	19
9	Rakenteellinen turvallisuus.....	19
10	Pääsynhallinta	20
11	Turvallisuusvalvonta.....	20
11.1	Turvallisuusteknologiat	20
11.2	Paloturvallisuusteknologia	21
11.3	Vartiointi ja valvonta	21
12	Taloteknisten järjestelmien turvallisuus.....	21
13	Seuranta ja kehittäminen	22
13.1	Toimipaikkakohtainen turvallisuus suunnitelma	22
13.2	Kehittämissuunnitelma.....	22
13.3	Koulutus ja perehdytykset.....	22
14	Muutostyöt	23
15	Viestintä ja koulutus	23
	Liite 1 Käsitteitä	24
	Liite 2 Lisätietolähteitä & tässä ohjeessa käytettyjä lähteitä	27
	Liite 3 Kehäajattelumalli.....	30

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 4 Monitasoisen suojaamisen periaate	32
Liite 5 Vasteaika-ajattelu	33
Liite 6 Kulkuoikeudet ja vieraidenhallinta	34
Liite 7 Suositustaulukot.....	36
Yleiset suositukset	37
Valvottu alue.....	39
Hallinnollinen alue.....	45
Turva-alue.....	51
Palo- ja pelastusturvallisuuden suositukset	59
Väestönsuojia koskevat suositukset.....	62
Palvelutyöpisteitä koskevat suositukset.....	65

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

1 Johdanto

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus on kokonaisuus, joka muodostuu fyysisten tilaturvajärjestelyiden sekä palo- ja pelastusturvallisuusjärjestelyiden yhdistelmästä. Kiinteistön ja toimitilojen turvallisuus suunnitellaan ja toteutetaan kokonaisuutena ja siinä huomioidaan esimerkiksi lainsäädännön asettamat tarpeet ja suositukset. Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on suojattavan kohteen merkitys tilaa käyttäville toimijoille. Kohteen merkittävyyden ja käyttötarkoituksen perusteella määritetään suojauksen taso sekä toteutettavat toimenpiteet näiden periaatteiden mukaisesti.

Tässä ohjeessa määritellään kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden peruseriaatteet yhteisissä työympäristöissä. Näillä ohjeilla määritellään yhteisten työympäristöjen turvallisuutta koskevia vähimmäissuojauskeinoja. Turvatoimilla mahdollistetaan turvallinen toiminta tiloissa, sekä turvallinen tiedon käsittely. Lisäksi turvatoimilla edistetään henkilöstön turvallisuutta, omatoimista varautumista sekä omaisuuden suojaamista. Tiloissa käsiteltävän tiedon ja muun omaisuuden suojaamisen lisäksi periaatteilla määritetään palo- ja pelastusturvallisuuden vähimmäissuositukset omatoimisen varautumisen osalta yhteisissä työympäristöissä.

Varautumiseen liittyviä suosituksia on tässä dokumentissa osin rajattu pois. Varautumiseen liittyviä asioita on tärkeä huomioida osana yhteisiä työympäristöjä tulevaisuudessa. Varautumisen osalta tullaan laatimaan erillinen varautumisen kokonaisuuden kuvaus Senaatti-kiinteistöjen toimesta. Kuvauksen valmistuttua tulee tarkastella mahdollisuutta liittää se osaksi tätä konseptia.

2 Määritelmät

Toimitilaturvallisuus

Toimitilaturvallisuudella tarkoitetaan toimitilojen suojaamista erilaisilla toimenpiteillä, joiden avulla pyritään osaltaan turvaamaan häiriötön toiminta, henkilöstön, tietojen, omaisuuden ja osin sidosryhmien turvallisuus sekä maineen säilyminen. Toimitiloilla tarkoitetaan kiinteistöön sisältyviä yksittäisiä tiloja tai tilaryhmistä muodostuvaa kokonaisuutta. Fyysinen tila, jossa tilan käyttäjän toiminta tapahtuu kattaa siis sekä toimistotilat, että erilaiset toiminnan tilat kuten työskentelytilat, neuvotteluhuoneet, erilaiset varastot jne.

Toimitilaturvallisuus muodostuu rakennusten ja tilojen suunnittelun, rakenteellisten suojaratkaisujen, turvajärjestelmien sekä turvallisuutta ylläpitävien menettelytapojen yhdistelmästä. Rakenteilla tarkoitetaan lattiaita, seiniä, kattoja, ikkunoita, ovia, paloturva- ja kassakaappeja sekä muita mekaanisia ratkaisuja. Valvontajärjestelmillä tarkoitetaan mm. kulunvalvonta-, rikosilmoitin-, kameravalvonta- ja olosuhdevalvontajärjestelmiä. Sähköisiin valvontajärjestelmiin kuuluvat myös kiinteistöautomaatiojärjestelmät, joilla valvotaan ja ohjataan tilan käyttöolosuhteita. Turvallisuutta

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

ylläpitäviä menettelytapoja ovat muun muassa erilaiset prosessit ja toimintamallit esimerkiksi käyttäjien tietojen tai avaintenhallintaan liittyen.

Kiinteistöturvallisuus

Kiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistörekisteriin kiinteistönä merkittyä maa- tai vesialueen omistuksen yksikköä. Kiinteistöön kuuluvat sillä sijaitsevat kiinteistön omistajan omistamat rakennukset ja kiinteät laitteet. Kiinteistöturvallisuudella tarkoitetaan rakennusten ja niiden lähialueiden suojaamiseen liittyviä toimenpiteitä. Tavoitteet ja toimenpiteet ovat pitkälti samoja kuin toimitilaturvallisuudessa, mutta tarkasteltava kokonaisuus on toimitilaa laajempi.

Palo- ja pelastusturvallisuus

Palo- ja pelastusturvallisuudella tarkoitetaan tulipalojen, tapaturmien tai muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyä sekä nopeaa ja oikeanlaista vastetta onnettomuustilanteissa.

Väestönsuojelu (VSS)

Väestönsuojelulla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoimintaa poikkeusoloissa sekä niihin varautumista. Väestönsuojeluun varaudutaan mm. poikkeusoloja koskevalla suunnittelulla ja koulutuksella, rakentamalla väestönsuojia, varautumalla väestön evakuointiin, pelastustoimintaan ja ensiapuun sekä johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien ylläpidolla. Väestönsuojeluun liittyvät asiat huomioidaan tarkemmin valmiussuunnitelmissa.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kuva 1 Termistöä

3 Tavoitteet

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden tavoitteena on osaltaan varmistaa lailliset toimintaedellytykset, tuotannon ja toiminnan häiriöttömyys sekä suojata henkilöstöä, toimitiloissa työskenteleviä palveluntuottajia ja urakoitsijoita, toimitiloissa asioivia asiakkaita, tietoa ja muuta omaisuutta sekä ympäristöä onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikelliselta tai muulta haitalliselta toiminnalta. Tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan riittävät suojaustoimenpiteet sen varmistamiseksi, että

Kiinteistöt ja toimitilat on riittävästi suojattu

- Tietoa, toimintaa ja henkilöitä uhkaavat oleelliset riskitekijät on ennalta tunnistettu ja arvioitu
- Kiinteistön ulkoalueiden ja rakennusten kuorisuojaukseen liittyvät turvallisuusratkaisut on toteutettu tarvittavassa laajuudessa
- Kaikki vastuulla olevat tilat on riittävästi suojattu hyväksytyn riskitason saavuttamiseksi
- Vaatimustenmukaisuus on saavutettu, turvallisuustoimenpiteet mitoitettu riskiarvioinnin ja vaatimusten mukaisesti
- Onnettomuuksia, vaaroja, vahinkoja ja rikollista toimintaa vasten on varauduttu

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Suojaavat kontrollit toimivat tarkoitetulla tavalla

- Eri kontrollit toimivat suunnitellulla tavalla asetetun turvallisuustason saavuttamiseksi
- Kontrolleja ylläpidetään ja testataan säännönmukaisesti

Saavutetaan parempi toimintavalmius ja turvallisuuskulttuuri

- Turvallisuutta ylläpitävät menettelyt kuten vastuut ja tehtävät on määritetty
- Erilaiset prosessit ja toimintamallit, kuten esim. riskienarviointi, pääsyoikeuksien hallinta ja turvallisuutta ylläpitävien järjestelmien huolto- ja ylläpitotoimista on huolehdittu
- Yhteisissä työympäristöissä työskentelevä henkilöstö on varautunut ja koulutettu toimimaan erilaisissa poikkeamatilanteissa vahinkoja minimoiden
- Tietoturvatietoisuutta, turvallisuuskulttuuria ja oikeanlaisia toimintamalleja ylläpidetään säännönmukaisesti

Toimitilaturvallisuusohjelma toimii tehokkaasti

- Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus varmistetaan suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti varautuen oikeisiin riskeihin asianmukaisin suojauskeinoin
- Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuutta kehitetään jatkuvasti

Poikkeamat vähenevät

- Turvallisuuspoikkeamat vähenevät oikeanlaisen kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden kautta

4 Ohjeet ja periaatteet

Suosituksia on johdettu toiminnallisista ja tuotannollisista lähtökohdista ja niiden vaatimuksista. Suosituksissa on otettu huomioon kiinteistöjen ja toimitilojen fyysistä turvallisuutta sekä palo- ja pelastusturvallisuutta koskeva ja velvoittava lainsäädäntö, valtion yleinen voimassa oleva ohjeistus, etenkin valtiovarainministeriön ja tiedonhallintalautakunnan julkaisemat suosituskortit salassa pidettävien ja turvallisuusluokiteltavien tietojen käsittelystä, KATAKRI (kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö), soveltuvin osin VAHTI toimitilaturvallisuusohje (2013), Liikenne- ja viestintäviraston kansallinen TEMPEST-ohje sekä alan standardit ja alan hyvät käytännöt, joista on johdettu yksityiskohtaisemmat vähimmäissuosituksia.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

4.1 Velvoittava lainsäädäntö

Salassa pidettävän tiedon käsittelyssä tulee huomioida laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999), laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999), asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtioneuvoston hallinnossa (1101/2019) sekä tarvittaessa laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004).

Palo- ja pelastusturvallisuuden osalta tulee huomioida pelastuslaki (379/2011), valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011), laki pelastustoimen laitteista (10/2007), ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017), työturvallisuuslaki (738/2002).

Väestönsuojelun osalta tulee huomioida valtioneuvoston asetus väestönsuojista (408/2011), valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista (409/2011), sisäasiainministeriön asetus väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta (506/2011). Mainittujen säädösten lisäksi toimitilaturvallisuuden toteutukseen voi vaikuttaa myös muita lakeja, asetuksia, määräyksiä ja sopimuksia, jotka huomioidaan tarvittaessa tapauskohtaisesti.

5 Riskienarviointi

Yhteisten työympäristöjen toimitilojen turvallisuuden suunnittelu, tarvittavien tilavyöhykkeiden, turvallisuusalueiden ja fyysisten turvajärjestelyiden valinta perustuu riskienarviointiin. Riskiarvioinnin tulos vaikuttaa siihen, millaisia tilavyöhykkeitä ja turvallisuusalueita on tarve perustaa ja mitkä fyysiset turvajärjestelyt tulisi valita vähimmäissuosituksen lisäksi, jotta periaatteiden mukaiset tavoitteet saavutetaan. Riskienarvioinnin vaiheet ovat riskien tunnistaminen, analysointi, merkityksen arviointi ja käsittely. Riskien tunnistaminen ja analysointi on perusta kaikille riskienhallintatoimille myös kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden osalta. Riskit käsitellään asianmukaisesti, jäännösriskit tunnistetaan ja tehdään päätökset niiden siedettävyydestä ja tarvittavista hallintatoimenpiteistä.

Riskien arvioinnissa otetaan huomioon kiinteistössä ja tiloissa harjoitettava toiminta, suojattavat arvot, ympäristö, henkilöstö ja niiden asettamat tarpeet ja suositukset turvallisuudelle. Suojattavat kohteet tunnistetaan ja asetetaan tärkeysjärjestykseen. Kohteiden merkittävyys tavoitteille ohjaa myös riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamiseen liittyvää priorisointia. Riskiarvioinnissa huomioidaan ne tekijät, joita vastaan voidaan suojautua kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyvillä järjestelyillä sekä palo- ja pelastusturvallisuuden keinoin.

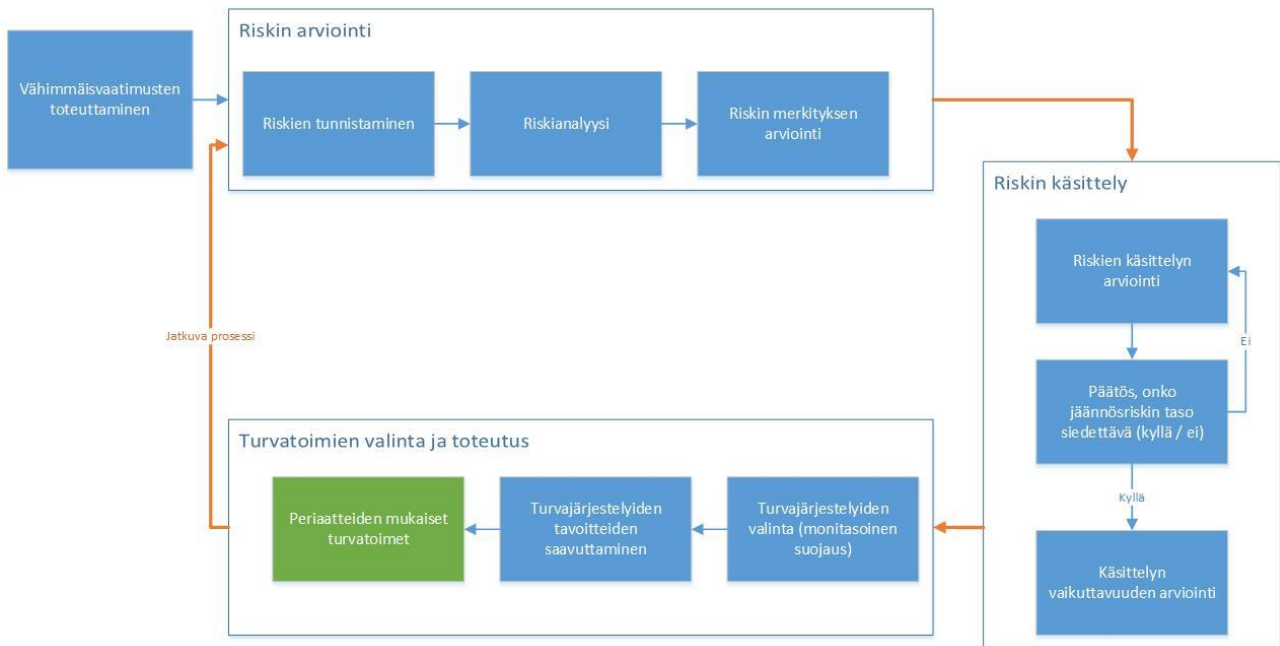
Riskienarviointi on jatkuva prosessi ja riskien kehittymistä tulee seurata säännöllisesti, yksittäisten turvatoimien ja koko turvallisuusjärjestelmän tehokkuus on arvioitava uudelleen säännöllisin väliajoin. Riskienarviointi tehdään esimerkiksi merkittävien tilamuutosten tai toiminnallisten muutosten yhteydessä. Riskienarviointi voidaan tehdä tässä ohjeessa kuvatun arviointimenetelmän mukaisesti, joka pohjautuu SFS-ISO 31000:2018 -standardiin.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Riskienarviointiprosessi dokumentoidaan ja tuloksista viestitään tarvittaville osapuolille. Osana päivittäistä toimintaa, toimipaikan henkilöstö tunnistaa mahdollisia toimitilaturvallisuuteen liittyviä uusia uhkia ja muutoksia riskiympäristössä. Tunnistetuista riskeistä, joiden hallitsemiseksi ja joihin varautumiseksi vaaditaan isompia kehitystoimia, raportoidaan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuudesta vastaavalle. Pienempiä riskejä voidaan hallita esimerkiksi toimipaikan normaalilla turvallisuustoiminnalla.

Riskienarviointiprosessi on esitetty seuraavassa kuvassa

Kuva 2 Riskienarviointiprosessi

Riskienarviointi tehdään kokonaisvaltaisesti ja siinä huomioidaan tarvittavassa laajuudessa ainakin seuraavat näkökulmat:

Tietoturvallisuus- ja tietosuojariskit

- salassa pidettävien tai turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelyn ja säilytyksen tarve, tietojen turvallisuusluokka, tiedon omistajan asettamat vähimmäisvaatimukset
- salassa pidettävien tai turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelytapa ja määrä ottaen huomioon, että tietojen suuri määrä tai kokoaminen yhteen voi edellyttää tiukempien riskienhallintatoimenpiteiden soveltamista
- henkilötietojen käsittelyn tarve, luonne ja laajuus
- tietojen käsittely- ja säilytysaika
- tietojen käsittely- ja säilytyspaikan ympäristö: rakennuksen ympäristö ja sijoittuminen rakennuksessa, tilassa tai sen osassa

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

- hälytystilanteisiin liittyvä vasteaika
- ulkoistetut toiminnot, kuten huolto-, siivous-, kiinteistö- ja turvallisuuspalvelut
- laittoman tiedustelutoiminnan, rikollisen toiminnan ja oman henkilöstön muodostama arvioitu uhka tiedoille.
- tietoteknisten ja kiinteistötekniisten laitteiden sekä tietoverkkojen sijainti sekä näihin fyysinen pääsy

Rikosturvallisuusriskit

- arvokkaan tavaran käsittely tai varastointi tiloissa ja toiminnoissa, sen omaisuusarvo ja mahdolliset ulkoiset turvallisuusvaatimukset säilytykselle
- arvo-omaisuuden ja irtaimiston alttius näpistyksille, varkauksille tai väärinkäytölle; tuotteiden kysyntä, kerättävyys ja kuljetettavuus kohteesta
- kohteen ympäristön vaikutukset ja alttius ilkeillä toimille tai muulle rikolliselle toiminnalle
- hälytystilanteisiin liittyvä vasteaika
- oman henkilöstön tai palveluntuottajien muodostama ja arvioitu uhka arvo-omaisuudelle, sisäiset väärinkäytökset, petokset tai varkaudet

Onnettomuusriskit

- tulipalon varaa aiheuttavat laitteet tiloissa; sähkölaitteet ja -asennukset, sähköjohdot ja kaapelit, lämmityslaitteet, valaisimet, kuumenevat tai kipinöivät laitteet, tarkastukset ja kunnossapito
- tulipalon vaaraa aiheuttavat aineet tiloissa; palokuorma, palavien kemikaalien käsittely, varastot, kaasut, ohjeet ja dokumentit
- päivittäinen palontorjunta; puhtaanapito, jätteasiat, tupakointi, vioista ilmoittaminen, työtavat
- tiloissa toteutettavat tulityöt; valvontasuunnitelma, tulityökortit, tulityöluvat, tulityövärtiointi, alkusammutusvälineet, kohteen suojaus
- tuhopoltto; pääsy tontille, ulkovalaistus, kulunvalvonta, palokuorma seinustalla, jätteasiat
- hälytystilanteisiin liittyvä vasteaika
- henkilöstön, asiakkaiden tai vierailijoiden näkökulmasta sairaskohtaukset, tapaturmat tai onnettomuudet, joissa aiheutuu ihmisten henkeen tai terveyteen kohdistuvia haittoja

Varautumiseen liittyvät riskit

- Luonnon ja sään ääri-ilmiöt, kuten myrskyt, rankkasateet, kovat pakkaset, vesistöjen äkillinen pinnannousu, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa kiinteistöille ja/ tai niihin liittyville järjestelmille.

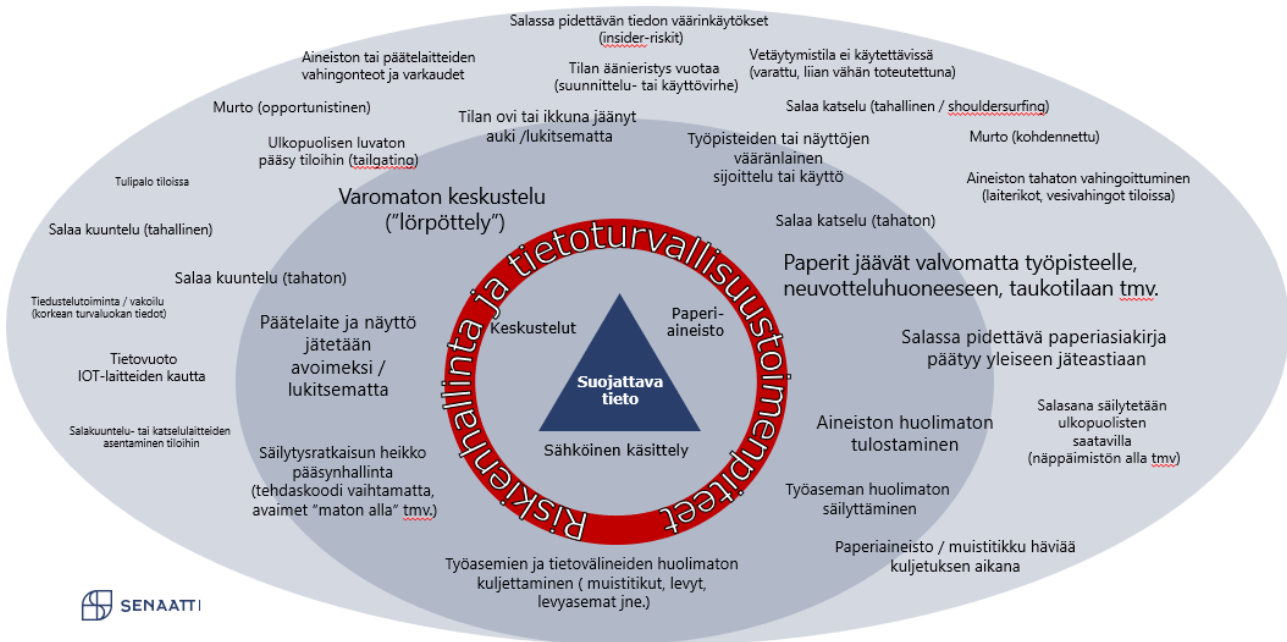
Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

- Mittavat tai pitkäkestoiset infrastruktuurin häiriöt (sähkö, lämpö/jäähdytys, vesi ja viemärointi), jotka voivat haitata tai estää kiinteistön käytettävyyttä tai aiheuttaa vahinkoa kiinteistöille ja niihin liittyville järjestelmille.

Henkilöturvallisuusriskit

- työperäisten uhka- tai väkivaltatilanteiden esiintyminen toiminnassa esim. asiakaspalvelutoiminta
- arvotavaroiden tai käteisen käsittely tai varastointi tiloissa
- yksityöskentely, työskentely myöhään tai aikaisin aamulla
- hälytystilanteisiin liittyvä vasteaika
- kohteen sijainti alueella,
 - syrjäinen ja vähän muuta toimintaa tai asutusta ympärillä
 - esiintyy paljon ulkoisia häiriöitä tai rikollista toimintaa

Kuva 3 Esimerkkejä tietoihin kohdistuvista riskeistä

6 Tilavyöhykkeet ja turvallisuusaluejaottelu

Yhteisten työympäristöjen ja toimitilat suojataan riskilähtöisesti noudattaen monitasoisen suojaamisen periaatetta, kehäajattelumallia ja vasteaika-ajattelua. Suojattavat arvot, niiden tarpeet ja sijoittuminen tiloissa määrittelevät miten kiinteistö ja toimitilat jaotellaan eri tilavyöhykkeisiin ja turvallisuusalueisiin.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

6.1 Perusteet

Valtion työympäristökonseptin mukaisesti kiinteistön tilat jaetaan käyttötarkoituksen mukaisiin tilavyöhykkeisiin, joita ovat julkinen ja sisäinen tilavyöhyke. Julkisille tilavyöhykkeelle sijoitetaan kaikille tilojen käyttäjille yhteiset ja yleiset tilat kuten esim. kiinteistön aula-, vastaanotto- ja asiakaspalvelutilat, mahdolliset kahvio- ja ravintolatilat sekä ulkoiseen käyttöön tarkoitetut kokoustilat. Sisäiselle tilavyöhykkeelle sijoitetaan tilojen käyttäjien omaan käyttöön tarkoitetut tilat kuten esim. työpisteet, sosiaalitilat, arkisto- ja varastotilat, tukitilat sekä sisäiset neuvotteluhuoneet.

Kiinteistöön ja toimitiloihin toteutetaan tarpeen mukaiset turvallisuusalueet sekä muut tarvittavat fyysiset turvajärjestelyt. **Turvallisuusalueet** voidaan jakaa neljään alueeseen noudattaen seuraavaa periaatetta:

Yhteisten työympäristöjen turvallisuusalueet	Värikoodi	VNa 1101/2019 mukaiset turvallisuusalueet
Julkinen alue	Valkoinen	
Valvottu alue (puolijulkinen)	Harmaa	
Hallinnollinen alue	Vihreä	Hallinnollinen alue
Turva-alue	Keltainen	Turva-alue

Turvallisuusalueet kuvataan värikoodeilla, jotka ovat valkoinen (**julkinen alue**), harmaa (**valvottu alue**), vihreä (**hallinnollinen alue**) sekä keltainen alue (**turva-alue**). Mikäli kiinteistöön on tarve toteuttaa esim. viranomaispalveluita varten alue tai tila, joka on järjestyslain (27.6.2003/612) tarkoittama yleinen paikka viraston aukioloaikana, voidaan kiinteistöön tai tiloihin toteuttaa myös julkinen alue. Julkinen alue on turvallisuusalue, mutta sinne tarvittavat fyysiset turvatoimet määritetään riskiperusteisesti. Julkiselle alueelle tai tilaan on lähtökohtaisesti yleisöllä vapaa pääsy viraston aukioloaikana, tiloista vastaava määrittää tilan käyttöperiaatteet ja tarvittavat turvajärjestelyt.

6.2 Suunnitteluperiaatteet

Kiinteistön ulkoalueiden, rakennusten sisäpihan tai suljetun piha-alueen, parkkihallin ja rakennusten kuorisuojaukseen sekä liikenne- kulkujärjestelyihin liittyvät turvajärjestelyt toteutetaan tarvittavassa laajuudessa, huomioiden käyttötarkoitus, toimipisteiden suojaamistarpeet ja riskienarviointi.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

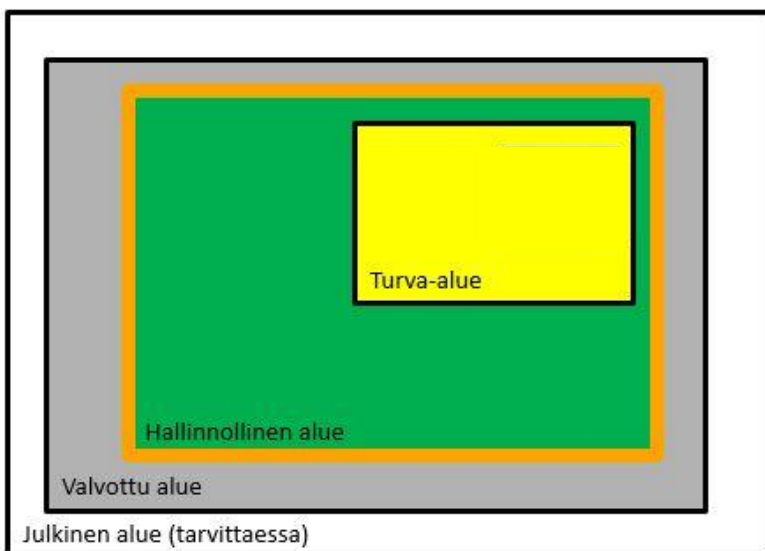
Kiinteistö, sen ulkoalueet ja rakennusten toimitilat suunnitellaan kokonaisuutena ja siinä huomioidaan toiminnan ja ympäristön asettamat tarpeet ja vaatimukset kiinteistölle ja toimitilojen turvallisuudelle riskilähtöisesti. Ulko-alueiden suojaamistoimenpiteissä huomioidaan myös rakennusten ja katto ja ilmatila. Vähimmäissuosituksot eri turvallisuusalueille esitetty tämän ohjeen liitteissä.

Turvallisuusalueiden suunnittelu aloitetaan tarvittaessa kiinteistön tai toimitilan ulkoalueista. Suunnittelussa turvallisuuden kannalta kriittisimmät ja suojattavimmat arvot kuten suojattava tieto tai arvo-omaisuus pyritään sijoittamaan kiinteistön sisäosiin. Turvallisuusalueiden suunnittelun periaatteena on, että turvallisuusalueiden väliset kulkureitit johtavat suoraan yhtä luokkaa ylemmälle tai alemmalle turvallisuusalueelle seuraavan periaatteen mukaisesti:

(julkinen alue) < > valvottu alue < > hallinnollinen alue < > turva-alue.

Turvallisuusalueen sisälle voidaan toteuttaa tarvittavia pääsyoikeuksin rajoitettuja erillistiloja- tai alueita, mikäli eriyttäminen on riskiarvion perusteella tarpeen esimerkiksi salassa pidettävän tiedon käsittely- tai säilytysyoikeuksien tai jonkun muun arvon tilapäiseksi tai pysyväksi suojaamiseksi.

Turvallisuusaluejaottelusta voidaan laatia toimipistekohtainen turvallisuusaluekartta, joka pidetään ajan tasalla. Turvallisuusalueet, värikooditus ja alueita koskevat turvallisuusohjeet voidaan ilmaista käyttäjille esimerkiksi alueen rajaoville sijoitettavilla ohjeilla. Ohjeissa tuodaan esille, mikä turvallisuusalue on kyseessä, mikä on korkein alueella sallittu aineiston turvallisuusluokka käsittelyn ja säilyttämisen osalta, mitä laitteita tilaan saa tuoda sekä mitkä ovat vieraidenhallinnan menettelyt ko. alueella. Turvallisuusaluejaottelun periaate esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 4 Turvallisuusaluejaottelu

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

7 Turvallisuusalueet ja niitä koskevat peruseriaatteet

VALKOINEN: Julkinen alue

- Voidaan käsitellä ja säilyttää aineistoa taulukon 2 periaatteiden mukaisesti
- Salassa pidettävän tai turvallisuusluokitellun tiedon säilyttäminen ei lähtökohtaisesti ole mahdollista.
- Tilaesimerkit:
 - kiinteistön hallintaan kuuluva yleinen paikka / julkinen alue esim. virastokeskuksen yleinen aula-alue
 - kiinteistön yleiset asiointitilat aula-, vastaanotto- ja odotustilat
 - yleiset ja ulkopuolisille avoimet palvelutilat kuten ravintola- tai kahvilatilat
- Turvajärjestelyt toteutetaan riskiperusteisesti, ei erityisiä vähimmäissuosituksia.

HARMAA: Valvottu alue

- Voidaan käsitellä ja säilyttää aineistoa taulukon 2 periaatteiden mukaisesti
- Henkilöiden pääsy ja kulkuoikeudet alueelle työtehtävien edellyttämässä laajuudessa. Alueelle voidaan toteuttaa tarvittaessa erillisiä pääsyoikeuksin rajoitettuja tiloja tai tilaryhmiä.
- Asiakkaiden/vierailijoiden tapaamisen tarkoitetut tilat pyritään sijoittamaan tälle alueelle, pääsynhallinta erillisen vierailijaohjeen mukaisesti.
- Tilaesimerkit:
 - kiinteistön ja tontin rajattu ulkovyöhykkeellä oleva alue
 - kiinteistön hallintaan kuuluva sisäpiha, joka tarvittaessa aidattu
 - kiinteistön hallintaan kuuluva parkkihalli
 - kiinteistön aula-, vastaanotto- ja odotustilat
 - kiinteistön yleiset ja yhteiset kulku- ja porraskäytävät, hissit ja sosiaalitilat
 - toimitilojen sisääntuloaula, tavarantoimitustilat, aulatilojen yhteydessä olevat vieraiden, asiakkaiden tai yhteistyökumppaneiden tapaamiseen tarkoitetut neuvotteluhuoneet tai kokouskeskus
 - asiakkaiden kohtaamiseen ja palveluun tarkoitetut asiakaspalvelupisteet
 - sisäiseen käyttöön tarkoitettu henkilöstöravintola - tai kahvila

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

VIHREÄ: Hallinnollinen alue

- Voidaan käsitellä ja säilyttää aineistoa taulukon 1 periaatteiden mukaisesti
- Henkilöiden pääsy ja kulkuoikeudet alueelle työtehtävien edellyttämässä laajuudessa. Alueelle voidaan toteuttaa tarvittaessa erillisiä pääsyoikeuksin rajoitettuja tiloja tai tilaryhmiä.
- Vierailijoiden pääsy lähtökohtaisesti kielletty, mahdollista vain saatettuna erillisen vierailijaohjeen mukaisesti.
- Tilaesimerkit:
 - Toimistotilat, sisäisen alueen työskentelytilat, aulapalvelutila
 - Valtion yhteiset työympäristöt työskentelytilat (Esim. Sesam, Työ 2.0 Lab -tilat)
 - Organisaatioiden yhteiset työympäristöt ja niitä palvelevat tukitilat
 - Kiinteistön toimintaa palvelevat talotekniset tilat (laitetilat, arkistot jne.)

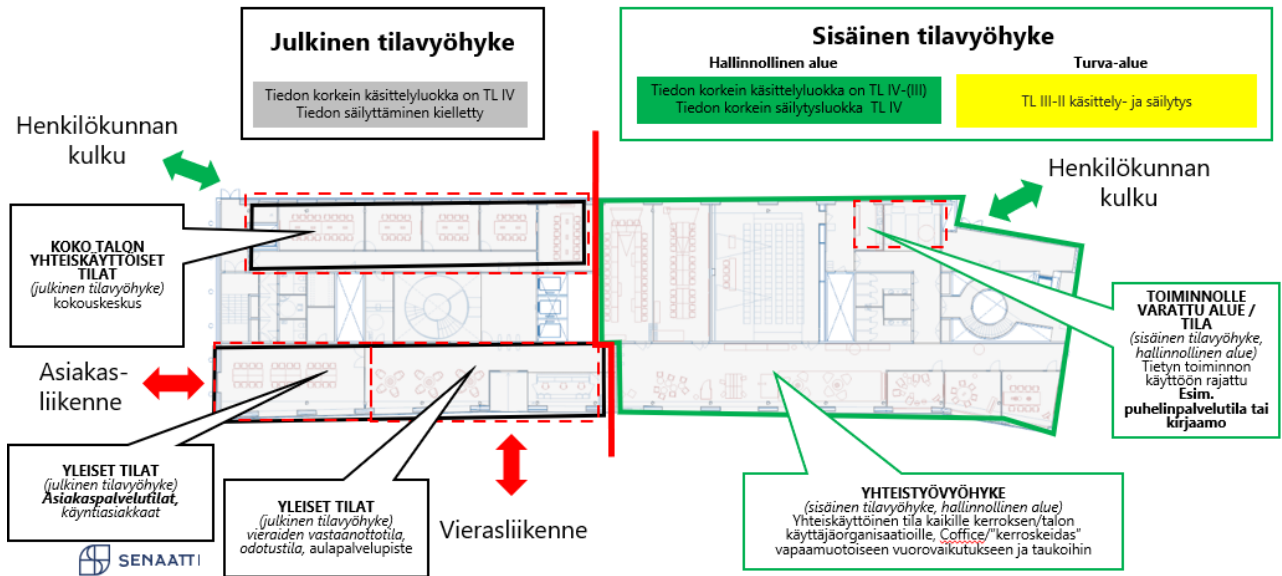
KELTAINEN: Turva-alue

- Voidaan käsitellä ja säilyttää aineistoa taulukon 1 periaatteiden mukaisesti
- Riskiperusteisesti voidaan määritellä, että alueelle, joissa käsitellään TL III -tietoja, saa tuoda ainoastaan työantajan hyväksymiä työvälineitä kuten esim. TL IV käsittelyyn hyväksytyn työaseman. Hyväksymättömät laitteet kuten esim. mobiililaitteet, matkapuhelimet, tabletit, älykellot- ja sormukset, joissa voi olla paikannustoiminto tai Bluetooth -ominaisuus, tulee jättää alueen ulkopuolelle tähän varattuun säilytyslokeroon.
- Alue ja laitteet on tarkastettava ennen käsittelyn aloittamista sekä säännöllisesti fyysisesti tai teknisesti luvattomien laitteiden tai yhteyksien havaitsemiseksi. Tällaiset tarkastukset tulisi suorittaa myös mahdollisen luvattoman sisäänpääsyn tai sen epäilyn johdosta.
- Rajoitetun henkilöstön pääsy tiedonsaantitarpeiden perusteella sallittu (vastuuhenkilön myöntämä erityinen lupa tulla alueelle ja luotettavuus varmistettu)
- Asiakkaiden ja vierailijoiden pääsy kielletty, mahdollinen vain vastuuhenkilön luvalla, saatettuna ja vierailijaohjeen mukaisesti (käytössä erillinen vieraskirja)
- Tilaesimerkit:
 - asiakasprojektitilat, ryhmätyötilat, arkistotilat, laitetilat tai valvomotilat, joissa tarve käsitellä ja säilyttää TL III asiakirjoja tai tietovarantoja.
 - erikseen tunnistetut tilat, joihin kohdistuu kohonnut riski

Kuvassa 5 on esitetty yksi havainnollistava **esimerkki** tilojen turvallisuusalueiden jaottelusta. Esimerkissä on jokaiselle alueelle määritelty aineiston käsittelyyn ja säilytykseen liittyvät kuvitteelliset peruseriaatteen. Nämä tulee määritellä jokaisessa kohteessa erikseen taulukoiden 1 ja 2 peruseriaatteiden mukaisesti.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kuva 5 Vyöhykkeillä varmistetaan tilojen käytettävyys ja turvallisuus (esimerkki)

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Taulukko 1 Tietojen käsittelyn ja säilytyksen peruseriaatteen

Turvallisuusluokka	Käsittely		Säilytys	
	Hallinnollinen alue	Turva-alue	Hallinnollinen alue	Turva-alue
TL I Erittäin salainen	Ei.	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL II Salainen	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL III Luottamuksellinen	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Ei.	Soveltuvaksi arvioidussa säilytysratkaisussa.
TL IV KÄYTTÖ RAJOITETTU	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Kyllä, jos pääsy tietoon suojattu sivullisilta.	Soveltuvaksi arvioidussa, lukitussa, toimistokalusteessa.	Soveltuvaksi arvioidussa, lukitussa, toimistokalusteessa.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kansallista turvallisuusluokiteltua tietoa voidaan käsitellä myös turvallisuusalueiden ulkopuolella seuraavin reunaehdoin.

Taulukko 2 Tiedon käsittely ja säilytys turvallisuusalueiden ulkopuolella (KATAKRI 2020, s. 30)

Turvallisuusluokka	Käsittely	Säilytys
TL II Salainen	<p>Paperiasiakirjat: Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.</p> <p>Päätelaite: Kyllä, vaatimukset täyttävässä laitteessa, jos pääsy tietoihin suojattu sivullisilta.</p>	<p>Paperiasiakirjat: Ei</p> <p>Päätelaite: Ei</p>
TL III Luottamuksellinen	<p>Paperiasiakirjat: Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.</p> <p>Päätelaite: Kyllä, vaatimukset täyttävässä laitteessa, jos pääsy tietoihin suojattu sivullisilta.</p>	<p>Paperiasiakirjat: Ei</p> <p>Päätelaite: Kyllä, vaatimukset täyttävässä laitteessa, jos laitetta säilytetään valvotussa tilassa tai soveltuvassa lukitussa toimistokalusteessa turvapussissa tai vastaavalla tavalla.</p>
TL IV KÄYTTÖ RAJOITETTU	<p>Paperiasiakirjat: Kyllä, jos pääsy tietoihin on suojattu sivullisilta.</p> <p>Päätelaite: Kyllä, vaatimukset täyttävässä laitteessa, jos pääsy tietoihin suojattu sivullisilta.</p>	<p>Paperiasiakirjat: Kyllä, tilapäisesti, mikäli tiedon käsittelijä on sitoutunut noudattamaan annetuissa turvallisuusohjeissa määrättyjä korvaavia toimenpiteitä.</p> <p>Päätelaite: Kyllä, vaatimukset täyttävässä laitteessa, jos laitetta säilytetään valvotussa tilassa tai soveltuvassa lukitussa toimistokalusteessa turvapussissa tai vastaavalla tavalla.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

8 Palo- ja pelastusturvallisuuden peruseriaatteet

Palo- ja pelastusturvallisuuden periaatteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Toimitilojen omistaja, haltija ja toimenharjoittaja ovat velvollisia ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät.

Poistumisturvallisuus on toteutettava, niin että vaaratilanteessa rakennuksen toimitiloissa olevat pystyvät poistumaan rakennuksesta turvallisesti ja tehokkaasti tai heidät voidaan muilla keinoin pelastaa.

9 Rakenteellinen turvallisuus

Rakenteellisella turvallisuudella tarkoitetaan kiinteistön ja tilojen rakenteellista murtosuojausta sekä rakenteellista paloturvallisuutta.

Rakenteellisella murtosuojauksella tarkoitetaan kiinteistöä, rakennusta ja tilaa rajaavia ja suojaavia fyysisiä esteitä kuten seiniä, ovia, ikkunoita, lattia- ja kattorakenteita sekä säilytysyksiköitä, jolla suojattava alue tai tila rajataan ja luvaton tunkeutuminen vaikeutetaan ja hidastetaan. Rakenteiden turvallisuustason tulisi antaa riittävä hidaste niin, ettei siitä pääse läpi havaitsematta läpi määritetyn vasteajan puitteissa. Rakenteelliset vähimmäissuositukset määritetään tarkemmin liitteissä.

Rakenteellinen paloturvallisuus muodostaa rakennuksessa harjoitettavan toiminnan turvallisuudelle keskeiset puitteet. Nämä puitteet vaikuttavat turvallisuuteen koko rakennuksen käyttöön

- **palon syttymisen rajoittaminen/estäminen.** Syttymisen rajoittamiseen ja estämiseen pyritään toimitilojen palo-osastoinnilla sekä asettamalla vaatimuksia esimerkiksi rakennusosien pintakerroksille.
- **palon leviämisen estäminen.** Palon ja savun kehittymistä ja leviämistä rakennuksessa sekä palon leviämistä lähistöllä oleviin rakennuksiin rajoitetaan esimerkiksi palo-osastoinnilla
- **poistumisen turvaaminen.** Rakenteellisen paloturvallisuuden tavoitteena on suunnitella ja rakentaa poistumistiet paloturvalliseksi kiinnittämällä huomiota poistumisteiden kaistaleveyteen, pintakerrokseen, palonkestävyyteen ja ilmanvaihtoon.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

- **rakennuksen sortumisen estäminen.** Rakennuksen kantavien rakenteiden on oltava sellaiset, että ne palon sattuessa kestävät vähimmäisajan ottaen huomioon rakennuksen sortuminen, poistumisen turvaaminen, pelastustoiminta ja palon hallintaan saaminen.

10 Pääsynhallinta

Fyysisten turvatoimien keskeinen tavoite on estää luvaton pääsy tiloihin ja siellä käsiteltäviin ja säilytettäviin tietoihin sekä suojata tiloissa muuta omaisuutta ja henkilöitä. Kulunvalvonnalla pyritään hallitsemaan luvallisten henkilöiden kulkua ja estämään asiattomien henkilöiden pääsyä tiloihin. Kulkuoikeuksien hallinnassa noudatetaan vähimpien oikeuksien periaatetta, jolloin jokaisella henkilöllä on vain työtehtäviensä tai asiointinsa kannalta tarpeelliset kulkuoikeudet toimitiloissa.

Vieraiden tapaamista varten toimitiloihin järjestetään rajatut alueet ja tilat, jotka pidetään erillään varsinaisista sisäisen alueen työtiloista. Vieraiden vientiä sisäiselle alueelle ja työtiloihin tulisi välttää. Yhteisissä työympäristöissä määritetään kiinteistö-, toimipiste- tai tilakohtaisesti pääsyoikeuksien ja avainten hallinnan vastuuhenkilö(t), menettelyt ja roolit, joita koskeva toteutus kuvataan tarkemmin esimerkiksi toimipaikan turvasuunnitelmassa.

11 Turvallisuusvalvonta

11.1 Turvallisuusteknologiat

Kiinteistö ja toimitilat varustetaan tarvittavilla kulunvalvonta-, lukitus-, hälytys-, rikosilmoitin-, ja kameravalvontajärjestelmillä sekä muilla mahdollisilla teknisillä valvontajärjestelmillä. Järjestelmiä käytetään toimipaikoissa työntekijöiden turvallisuuden ylläpitämiseen, luvattoman liikkumisen estämiseen, havaitsemiseen ja luvattoman toiminnan todentamiseen. Järjestelmien tarkoitus on osaltaan ehkäistä ja havaita luvaton tunkeutuminen toimitiloihin. Järjestelmät pidetään toimintakuntoisina, laaditaan tarvittavat asennusdokumentit, tehdään tarvittavat huolto- ja korjaustoimenpiteet sekä valvotaan ja testataan järjestelmien toimintaa säännöllisesti. Toimipaikkakohtaiset järjestelyt kuvataan tarkemmin toimipaikan turvallisuussuunnitelmassa.

On myös huomattava, että turvallisuustekniset järjestelmät ovat tietojärjestelmiä ja niitä koskevat tietojärjestelmille asetetut turvallisuusvaatimukset. Henkilötietoja keräävien järjestelmien osalta huolehditaan EU:n yleisen tietosuojalain asetuksen ja tietosuojalain asettamista vaatimuksista.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

11.2 Paloturvallisuusteknologia

Kiinteistö ja toimitilat varustetaan lain edellyttämällä pelastustoimen laitteilla.

Pelastustoimen laitteet ovat paloturvallisuuden kannalta merkittäviä teknisiä laitteita, jotka eivät yleensä kuulu pelastuslaitosten operatiiviseen kalustoon. Näitä laitteita ovat; palonilmaisu-, sammutus- ja savunpoistolaitteet, alkusammutusvälineistö, poistumisopasteet sekä turva- ja poistumisreittivalaistus.

Pelastustoimen laitteita käytetään toimipaikoissa palo- ja pelastusturvallisuuden valmiuden ylläpitämiseen, palon havainnointiin ja hälyttämiseen, palon sammuttamiseen ja savunpoistoon sekä poistumisreittien merkitsemiseen ja valaisemiseen.

11.3 Vartiointi ja valvonta

Kiinteistön ja toimitilan vartiointi ja valvonta on järjestettävä siten, että kohdetta valvova vartiointihenkilöstö tai poliisi saa indikaation tunkeutumisesta riittävän ajoissa, ettei tunkeutuja ehdi saada haltuunsa salassa pidettävää tietoa tai muuta kohteessa säilytettävää arvo-omaisuutta ennen toiminnan pysäyttämistä.

Turvatoimien valinnassa on huomioitava keskimääräinen vasteaika. Tavoitteena on, että tunkeutumiseen kuluva aika on suurempi kuin sen pysäyttämiseen kestävä aika. Vasteajan mitoituksessa huomioidaan myös muut riskiarvioinnin kautta esiin tulleet tarpeet kuten esim. uhka- ja väkivaltatilanteiden hallinnan osalta.

12 Taloteknisten järjestelmien turvallisuus

Kiinteistöissä taloteknisten järjestelmien turvallisuus huomioidaan jo rakentamis- ja peruskorjaushankkeiden määrittelyvaiheessa sekä kiinteistön ylläpidon aikana. Kiinteistön ylläpidossa digitaalisen turvallisuuden riskien hallinta painottuu voimakkaasti ennalta suunniteltujen ja sopimusten mukaisten menettelyjen noudattamiseen. Taloteknisten järjestelmien digitaalisen turvallisuuden suunnittelu ja hallinta voidaan toteuttaa noudattaen Rakennustiedon julkaisemia ohjekortteja. Ohjeissa esitetään digitaalisen turvallisuuden tasot (DT-luokat), joilla helpotetaan ja yksinkertaistetaan digitaalisen turvallisuuden riskien hallintaa. Ohjekorteissa esitetään myös keinoja taloteknisiin järjestelmiin liittyvien tieto- ja kyberturvallisuusriskien sekä tietosuojaan hallintaan.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

13 Seuranta ja kehittäminen

13.1 Toimipaikkakohtainen turvallisuussuunnitelma

Toimipaikkakohtaisesti voidaan laatia tarkentava turvallisuussuunnitelma, jossa kuvataan tarvittavassa laajuudessa toimipaikan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät järjestelyt, vastuuhenkilöt ja roolit, erityispiirteet, ohjeet ja käytännöt. Suunnitelma pidetään ajan tasalla vastuuhenkilön toimesta. Selvytyden vuoksi todetaan, että pelastussuunnitelma on erillinen asiakirja.

13.2 Kehittämissuunnitelma

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden kehittäminen perustuu jatkuvaan riskien, ongelmien, ulkopuolta tulevien vaatimusten ja oman toiminnan muutoksien seurantaan. Muutosten pohjalta tunnistetut kehittämistarpeet viedään osaksi kehittämissuunnitelmaa ja priorisoidaan vuosittain nykytilan aiheuttaman riskin suuruuden pohjalta. Priorisointiin vaikuttavat myös arvio kehitystoimien kustannuksista eli kehittämisen vaatimasta työstä ja vaadittavista resursseista.

Tuloksena on esimerkiksi vuosittainen kehittämisohjelma, erillisiä kehittämisprojekteja sekä lista pitkäaikaisista kehittämiskohteista. Kehittämissuunnitelma ohjaa kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden ja riskien arvioinnissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja tunnistettuihin riskeihin varautumiseksi toteutettavia toimenpiteitä, joilla pyritään hallitusti ohjaamaan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden nykytilaa tavoitetasolle.

13.3 Koulutus ja perehdytykset

Henkilöstölle koulutetaan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyviä aiheita säännöllisesti, mukaan lukien palo- ja pelastusturvallisuus. Koulutuksissa huomioidaan toimitilaturvallisuuteen liittyvät riskit, yleiset hyökkäyksissä hyödynnettävät toimintatavat, suojautumiseen liittyvät keinot ja palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvät asiat. Pidetyt koulutukset kirjataan ja koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain. Tarvittaessa henkilöstön toimitilaturvallisuuteen liittyvää osaamista testataan.

Osana jokaisen työntekijän perehdytystä on kyseisen toimipaikan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus ja tähän liittyvät palo- ja pelastusturvallisuuden osa-alueet. Henkilöstölle pidetään myös turvallisuuskävelyjä toimitilan ja siihen liittyvien turvallisuusasioiden läpi käymiseksi. Toimipaikalle voidaan laatia koulutusohjelma, josta vastaa toimipaikan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuudesta vastaava henkilö.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

14 Muutostyöt

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden huomioimisen tulee olla keskeinen tekijä toimitilojen muutostöissä eli uudisrakennushankkeissa, peruskorjauksissa ja tilamuutoksissa sekä muutoissa. Osaksi kaikkia näitä hankkeita ja niiden suunnittelua voidaan ottaa tämän ohjeen liitteissä esitetyt turvallisuusosuudet. Keskeisessä roolissa turvallisuusjärjestelyiden toteuttamisessa on riskien arviointi, tiloille tehty vyöhykkeistys ja käyttötarpeiden mukaisten turvallisuusalueiden perustaminen.

15 Viestintä ja koulutus

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät velvoitteet ja ohjeet tulee saattaa henkilöstön tietoon. Viestinnällä ja koulutuksella varmistetaan osaltaan kiinteistö ja -toimitilaturvallisuuden tavoitteiden toteutuminen. Perehdytyksessä otetaan huomioon kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät keskeiset asiat.

Koulutuksessa ohjeistetaan henkilöstö toimimaan sovittujen periaatteiden mukaisesti ja opastetaan henkilöstö tunnistamaan mahdolliset tietoturva- sekä muut turvallisuusriskit ja -loukkaukset sekä toimimaan riskien ja loukkausten toteutuessa. Henkilöstölle koulutetaan turvallisuuteen liittyviä aiheita vuosittain. Koulutuksessa huomioidaan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät riskit, yleiset hyökkäyksissä hyödynnettävät toimintatavat ja suojautumiseen liittyvät keinot.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 1 Käsitteitä

Monitasoinen suojaaminen

Monitasoisella suojausperiaatteella tarkoitetaan toisiaan täydentävää turvatoimien yhdistelmää, joka muodostuu hallinnollisista, toiminnallisista ja fyysisistä keinoista.

Riskien arviointi

Riskien arvioinnilla tarkoitetaan prosessia, jonka avulla tunnistetaan, arvioidaan, analysoidaan riskit ja niiden merkitys.

Kehäajattelumalli

Kehäajattelumallilla tarkoitetaan suunnitteluperiaatetta, jossa kiinteistö ja sen alueella olevat rakennukset ja tilat jaetaan viiteen kokonaisuuteen, jotka ovat: alue, rakennus, tilaryhmä, tila ja kohde.

Turvallisuusalue

Turvallisuusalueella tarkoitetaan tiedonhallintayksikön määrittämää suojattua aluetta turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyn, säilytyksen ja tietojärjestelmien suojaamiseksi. Turvallisuusalueita ovat hallinnollinen alue ja turva-alue (ml. teknisesti suojattu turva-alue).

Avain

Avaimella tarkoitetaan mekaanisia ja elektromeaanisia avaimia.

Kulcutunniste

Kulcutunnisteella tarkoitetaan sähköistä kulunvalvontajärjestelmän kulkuavainta.

Henkilökortti

Henkilökortilla tarkoitetaan valokuvalla ja nimellä varustettua työnantajan myöntämää henkilön yksilöivää tunnistekorttia, joka pidetään näkyvillä liikkeussa tiloissa.

Kameravalvontajärjestelmä

Kameravalvontajärjestelmä koostuu valvontakameroista, tallentimista näytöistä ja erilaisista valvontaohjelmistoista. Käytön tarkoituksena on havainnoida ja estää mahdollisia rikoksia sekä luvaton toimintaa tai jälkikäteen tallenteita tutkimalla pyrkiä selvittämään tapahtumien kulku analysoimalla kameroiden tallennemateriaalia.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kulunvalvontajärjestelmä

Kulunvalvontajärjestelmä valvoo, ohjaa ja rajoittaa liikkumista sekä tuo tietoa liikkeistä ja kulkutapahtumista.

Rikosilmoitinjärjestelmä

Rikosilmoitinjärjestelmä on ovien, ikkuna-aukkojen, käytävöiden jne. valvontaan tarkoitettu ja ilmaisimiin perustuva tekninen järjestelmä, jonka kautta vartiohenkilöstö saa tiedon luvattomasta tilaan tunkeutumisesta tai muusta poikkeustilanteesta. Järjestelmävaatimukset on jaettu Finanssialan keskusliiton toimesta toimintavarmuutta painottaen neljään vaatimusluokkaan. Rikosilmoitinjärjestelmästä käytetään myös nimityksiä murtohälytysjärjestelmä ja tunkeutumisenilmaisujärjestelmä.

Lukitusjärjestelmä

Lukitusjärjestelmällä tarkoitetaan ovien, luukkujen ja porttien pääsynhallintaan tarkoitettua järjestelmää, joka koostuu avainpesistä, heloista, lukkosylintereistä ja avaimista.

Olosuhdevalvonta

Olosuhteiden (esim. lämpötila, kosteus) muuttumisen ilmaiseva hälytysjärjestelmä ja/tai ilmaisim.

Palvelupiste

Paikka, jossa palvelun tarjoaja kohtaa palvelun tarvitsijan eli asiakkaan.

Tietotekniset laitteet

Tietoteknisillä laitteilla tarkoitetaan konesalia, palvelinhotellia tai muu erillistä useita palvelimia sisältävä teknistä tila, jonka toimintojen voidaan ajatella olevan kriittisiä valtionhallinnon tietoteknisen ympäristön toimivuuden kannalta.

Kiinteistö

Kiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistörekisteriin kiinteistönä merkittyä maa- tai vesialueen omistuksen yksikköä. Kiinteistöön kuuluvat sillä sijaitsevat kiinteistön omistajan omistamat rakennukset ja kiinteät laitteet.

Toimitilat

Toimitiloilla tarkoitetaan kiinteistöön sisältyviä yksittäisiä tiloja tai tilaryhmistä muodostuvaa kokonaisuutta. Fyysinen tila, jossa tilan käyttäjän toiminta tapahtuu. Kattaa siis sekä toimistotilat erilaiset toiminnan tilat kuten työskentelytilat, neuvotteluhuoneet, erilaiset varastot jne.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Tila

Tarkoittaa tässä ohjeessa joko yksittäistä huonetta tai niistä muodostuvaa kokonaisuutta.

Toimitilaturvallisuus

Toimitilaturvallisuudella tarkoitetaan toimitilojen suojaamista, jonka avulla pyritään turvaamaan organisaation häiriötön toiminta, henkilöstön, tietojen ja omaisuuden turvallisuus sekä laitoksen maineen säilyminen. Toimitilaturvallisuus muodostuu rakennusten ja tilojen suunnittelun, rakenteellisten suojaratkaisujen, turvajärjestelmien sekä turvallisuutta ylläpitävien menettelytapojen yhdistelmästä.

Vyöhykekartta

Tilojen pohjapiirustus, johon on merkitty ne vyöhykkeet, turvallisuusalueet ja toimitilat, joilla voidaan käsitellä ja/tai säilyttää kunkin turvallisuusluokan mukaista tietoa ja asiakirjoja.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 2 Lisätietolähteitä & tässä ohjeessa käytettyjä lähteitä

Arkistolaitos. 2013. Määräys ja ohjeet arkistotiloista. Määräys 1.3.2013 (AL/19699/07.01.01.00/2012).

http://www.arkisto.fi/uploads/normit/valtionhallinto/maarayksetjaohjeet/maarays_ja_ohjeet_arkistotiloista01032013.pdf

Finanssialan keskusliitto. 2011. Rakenteellinen murtosuojeluohje I.

http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Murtosuojeluohje_I_%202011.pdf

Finanssialan keskusliitto. 2011. Rakenteellinen murtosuojeluohje II.

http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Murtosuojeluohje_II_2011.pdf

Finanssialan keskusliitto. 2011. Rakenteellinen murtosuojeluohje III.

http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Murtosuojeluohje_III_2011.pdf

Finanssialan keskusliitto. 2010. Avainturvallisuusohje.

<http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Avainturvallisuusohje.pdf>

Finanssialan keskusliitto. 2008. Kassakaappiohje.

<http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Kassakaappiohje.pdf>

Finanssialan keskusliitto. 2008. Murtohälytysjärjestelmät ja –palvelut ohje.

http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Murtohalytysjarjestelmat_ja_palvelut_ohje_2008.pdf

Finanssialan keskusliitto. Pelastustoimen avainsäilöt.

http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Pelastustoimen_avainsailot.pdf

KATAKRI (kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö), 2015

<https://um.fi/katakri-tietoturvallisuuden-auditointityokalu-viranomaisille>

Suositus turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162154>

Suosituskoelma tiettyjen tietoturvaluussäädösten soveltamisesta

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162150>

Turva-alan yrittäjät ry. 2010. Kameravalvontaopas.

<http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Kameravalvontaopas.pdf>

Valtionhallinnon tieto- ja kyberturvallisuuden ohjausryhmä (VAHTI). 2010. VAHTI-ohje 2/2010 Ohje tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa annetun asetuksen täytäntöönpanosta.

https://www.vahtiohje.fi/c/document_library/get_file?uuid=b4a90e50-7307-4004-ac8e-b9103220db6a&groupId=10128&groupId=10229

Valtionhallinnon tieto- ja kyberturvallisuuden ohjausryhmä (VAHTI). 2013. VAHTI-ohje 2/2013 Toimitilojen tietoturvaohje.

https://www.vahtiohje.fi/c/document_library/get_file?uuid=78751ee8-c2c8-4ac4-945c-72cb9ec4a01b&groupId=10128&groupId=10229

Viestintävirasto. 2014. Määräys sisäverkoista ja teleurakoinnista. 65 A/2014 M.

<https://www.viestintavirasto.fi/attachments/maaraykset/M65A2014.pdf>

Viestintävirasto. 2014. Määräyksen 65 perustelut ja soveltaminen. Kiinteistön sisäverkoista ja teleurakoinnista.

https://www.viestintavirasto.fi/attachments/maaraykset/M65_MPS.pdf

Viestintävirasto. 2013. Kiinteistöjen laitilojen lukitus. (306/2013 S).

https://www.viestintavirasto.fi/attachments/suosituksset/Suositus_306_2013_S_Kiinteistojen_laitilojen_lukitus.pdf

Viestintävirasto. 2013. Sähkömagneettisen säteilyn aiheuttamien tietoturvariskien ehkäisyn periaatteet. (1305/653/2013).

https://www.viestintavirasto.fi/attachments/Kansallinen_TEMPEST-ohje.pdf

Rakennustieto. Rakennuksen digitaalista turvallisuutta käsittelevät ohjekortit.

RT 103206 Rakennusten digitaalinen turvallisuus Tilaajan ohje

RT 103207 Rakennusten digitaalinen turvallisuus Suunnittelijan ohje

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

RT 103208 Rakennusten digitaalinen turvallisuus Kiinteistön ylläpidon ohje

<https://www.rakennustieto.fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/uutiset/artikkelit/rakennuksen-digitaalinen-turvallisuus-ohjekortit.html.stx>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 3 Kehäajattelumalli

Monitasoisen suojaamisen ydin on vyöhykkeittäin muodostuva rakennusten ja tilojen suunnittelun, rakenteellisten suojaratkaisujen ja turvajärjestelmien yhdistelmä. Monitasoinen suojaaminen pohjautuu **kehäajattelumalliin**, jossa kiinteistö ja sen alueella olevat piha-alueet, rakennukset ja tilat jaetaan viiteen kokonaisuuteen, jotka ovat:

- alue
- rakennus
- tilaryhmä
- tila
- kohde

Kehäsuojaus ja -valvonta

Ulkoalueen rajan rakenteellinen suojaus ja tekninen valvonta eli esimerkiksi alueen aitaaminen ja tunkeutumisen havaitseminen kehävalvontalaitteilla.

Aluesuojaus ja -valvonta

Rajatun ulkoalueen tekninen valvonta ja mahdolliset alueella sijaitsevat fyysiset esteet/hidasteet.

Kuorisuojaus ja -valvonta

Kiinteistön ulkokuoren rakenteista muodostuva suojaus ja pintojen sekä sisäänkäynteille (ovet, ikkunat, aukot) tekninen valvonta.

Tilaryhmäsuojaus ja -valvonta

Useista tiloista muodostuvan tilaryhmän erottaminen muista tiloista fyysisin rakentein sekä sen tekninen valvonta.

Tilasuojaus- ja valvonta

Yksittäisen tilan erottaminen muista tiloista fyysisin rakentein sekä sen tekninen valvonta. Tiloja voivat olla esimerkiksi työhuoneet, asiakaspalvelutilat, varastot ja laitetilat.

Kohdesuojaus ja -valvonta

Yksittäisen kohteen, esineen tai esineryhmän suojaus ja tekninen valvonta. Tarkoituksena estää itse kohteeseen käsiksi pääsy sekä havaita sen vahingoittuminen tai siirtäminen. Kohteita voivat olla esimerkiksi palvelin tai muu laite, kassakaappi tai arvo-omaisuus.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kuva 6 Esimerkki kehäajattelumallista

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 4 Monitasoisen suojaamisen periaate

Riskien arvioinnin perusteella ja **monitasoista suojausperiaatetta** soveltaen määritellään asianmukainen, vähimmäissuosituksien huomioiva, riittävä ja toisiaan täydentävä turvatoimien yhdistelmä, joka muodostuu hallinnollisista, toiminnallisista ja fyysisistä keinoista, kuten:

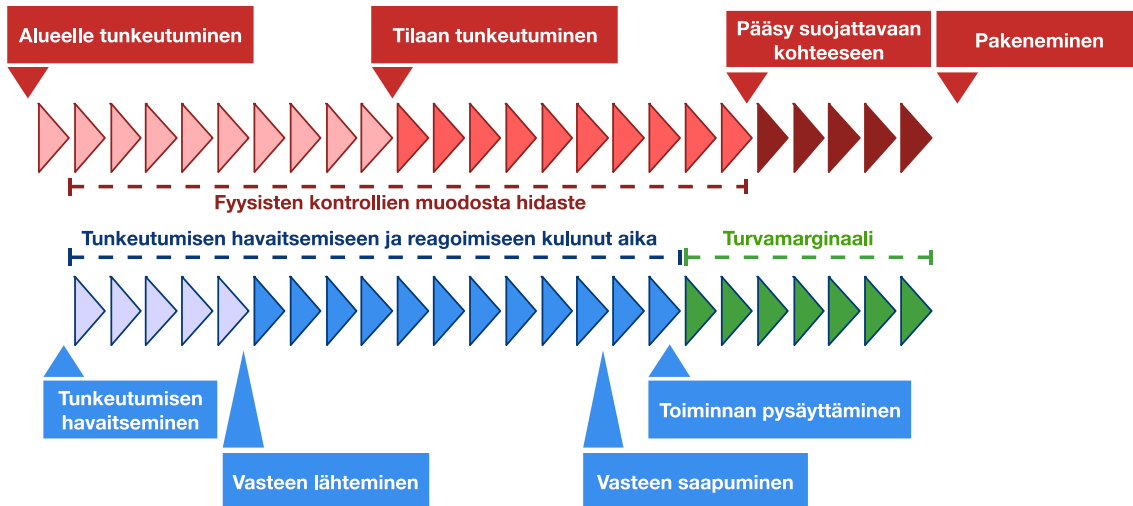
- rakenteelliset esteet: fyysinen este, jolla suojattava alue tai tila rajataan ja luvaton tunkeutumista tai muuta haitallista toimintaa tai niiden yrityksiä kiinteistössä tai tiloissa vaikeutetaan ja hidastetaan.
- kulunvalvonta: valvonnalla rajataan pääsy alueelle tai tilaan. Tavoitteena on havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien pääsy ja valvoa alueella liikkuvia. Kulunvalvonta voi kohdistua alueeseen, alueen yhteen tai useampaan rakennukseen tai rakennuksen alueisiin tai huoneisiin. Valvonnassa voidaan hyödyntää mekaanisia, sähköisiä tai sähkömekaanisia teknisiä järjestelmiä tai muunlaisia fyysisiä keinoja. Myös vartiointihenkilöstö tai vastaanottovirkailija voi osallistua valvontaan.
- tunkeutumisen ilmaisujärjestelmä: rakenteellisen esteen tarjoaman turvallisuustason parantamiseksi voidaan käyttää tunkeutumisen ilmaisujärjestelmää (murtohälytysjärjestelmä). Järjestelmää voidaan käyttää myös vartiointihenkilöstön asemesta tai tueksi.
- vartiointihenkilöstö: koulutettua, valvottua ja tarvittaessa asianmukaisesti turvallisuusselvitettyä vartiointihenkilöstöä voidaan käyttää muun muassa kulunvalvonnan tukena sekä alueelle tai tilaan tunkeutumista suunnittelevien henkilöiden aikeiden havaitsemisessa ja toimien estämisessä.
- kameravalvonta: valvontaa voidaan käyttää alueella tai tilassa ilmenevien poikkeamien ennalta estämisessä, hälytysten todentamisessa sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittämisessä. Vartiointihenkilöstö voi käyttää kameravalvontaa reaaliaikaisena, aktiivisena kuvan tarkkailuna tai jälkikäteen passiivisena kuvamateriaalin analysointina.
- turvallisuutta ylläpitävät menettelyt: vastuiden ja tehtävien määrittäminen, erilaiset prosessit ja toimintamallit, kuten pääsyoikeuksien ja avainten hallinta, henkilöstön ohjeistus ja perehdyttäminen sekä järjestelmien huolto- ja ylläpitotoimet.
- valaistus: mahdollisia tunkeutujia voidaan estää käyttämällä valaistusta, jonka avulla vartiointihenkilöstö voi valvoa aluetta tehokkaasti, joko suoraan tai kameravalvontajärjestelmää hyödyntämällä.
- muut asianmukaiset fyysiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on estää ja havaita luvaton pääsy tai ehkäistä esimerkiksi turvallisuusluokiteltujen tietojen katoaminen tai vahingoittuminen.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 5 Vasteaika-ajattelu

Monitasoisen suojaamisen ja siinä sovellettavien eri kontrollien tavoitteena on varmistaa suojattavien kohteiden turvaaminen hyödyntäen vasteaika-ajattelua. Tavoitteena on, että tunkeutumiseen kuluva aika on suurempi kuin sen pysäyttämiseen kestävä aika.

Kuva 7 Vasteajan laskeminen

Laskukaava: $T_k > T_h + T_r + T_p$, jossa

T_k = Tunkeutumiseen kestävä aika

- fyysisten suojauskeinojen murtaminen
- pääsy suojattavaan kohteeseen (tieto, omaisuus)
- paikalta poistuminen

T_h = aika tunkeutumisen alkamisesta sen havaitsemiseen

- teknisin valvontakeinoin tapahtuva havaitseminen
- ihmisten toimesta tehty havaitseminen

T_r = aika havaitsemisesta reagointiin

- vartijan tai poliisin saapuminen
- henkilöstön puuttuminen

T_p = toiminnan pysäyttämiseen kestävä aika

- tunkeutumisen pysäyttäminen
- tekijän kiinniottaminen

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 6 Kulkuoikeudet ja vieraidenhallinta

Kulktunnisteet, avaimet ja henkilökortti

Liikkuminen tiloissa tapahtuu käyttäen henkilökohtaista kulkutunnistetta tai avainta. Henkilöstön ja palveluntuottajien kulkuoikeudet määritetään tarpeen mukaisesti. Kullekin henkilölle annetaan työn suorittamisen kannalta riittävät kulkuoikeudet tiloihin. Pääsyoikeuksien hallinta ja avainturvallisuus on tärkeä osa kiinteistö- ja toimitilaturvallisuutta. Jokaiselle toimipaikalle määritellään ja otetaan käyttöön vähintään seuraavat menettelyt:

- pääsyoikeuksien ja avainten hallinnan menettelytavat ja roolit on luotu, dokumentoitu ja ohjeistettu.
- pääsyoikeuksien ja avainten haltijoista on lista.
- pääsyoikeudet tarkastetaan säännöllisesti ja ne pidetään ajan tasalla.
- avainten ja kulkutunnisteiden lisätilauksia ja muutoksia koskevat toimet on vastuutettu.
- avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti.

Tiloissa oleskellessa tulee olla työnantajan myöntämä kuvallinen henkilökortti näkyvillä, sekä henkilöllisyys tulee olla luotettavasti todennettavissa (esim. virallinen henkilökortti, passi tai ajokortti). Henkilöllisyys tulee pystyä osoittamaan vartiointi- ja turvallisuushenkilöstölle pyydettyäessä. Kulkuoikeuksien, avainten hallinnan ja henkilökortin käytön periaatteista sekä tiloissa liikkumisesta ohjeistetaan tarvittaessa tarkemmin erikseen.

Ulkopuoliset työntekijät ja palveluntuottajat

Palveluntuottajien tulee ilmoittaa etukäteen tiedot niistä henkilöistä, joilla on palvelun tuottamiseksi välttämätön tarve päästä säännöllisesti tiloihin. Palveluntuottaja toimittaa tiedot palveluhenkilöstään vastuuhenkilölle, jonka tulee tarkastaa ne ja arvioida palveluhenkilön pääsyn tarpeellisuus tiloihin. Ulkopuolisten työntekijöiden tulee käyttää kuvallista henkilökorttia, esim. siivoojat, kiinteistöhuollon edustajat ja vastaavat henkilöt.

Itsenäiset pääsyoikeudet voidaan myöntää korkeintaan hallinnollisen alueen tiloihin. Turva-alueen pääsyoikeuksia, kulkutunnisteita tai avaimia ei lähtökohtaisesti luovuteta palveluntuottajien henkilöstölle. Vakiohenkilöstön itsenäinen pääsy kulkutunnisteen tai avaimen avulla turva-alueelle on mahdollista ainoastaan erilliseen hyväksymismenettelyyn perustuen (tapauskohtainen harkinta). Ulkopuolisilla palveluntuottajilla ei saa olla hallitsematonta pääsyä turva-alueen tiloihin. Turva-alueella työskentely tapahtuu ainoastaan virka-aikana ja palveluntuottajia valvotaan tiloissa korostetusti (jatkuva valvonta). Palveluntuottajien satunnaista henkilöstöä käsitellään kuten vieraita. Tämä voi tulla kyseen kertaluontoisen työsuorituksen tai sijaistuksen yhteydessä.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Vierailijat

Vierailijoita ei saa päästää toimipaikan työ- tai muihin tiloihin ilman valvontaa. Vierailijoiden vastaanotto ja myös poistuminen tiloissa tapahtuu toimipaikan aulasta tai sisäänkäynniltä. Vieraat ilmoitetaan etukäteen, heidät tunnistetaan ja kirjataan saapuessa sekä vieraalle annetaan vierailijakortti vierailun ajaksi. Vierailijakortti on oltava näkyvässä koko vierailun ajan. Vierailuille tulisi mahdollisuuksien mukaan luoda omat, yleiset tieto- ja muut turvallisuusnäkökohdat huomioivat vakiokulkureitit. Vierailusta vastaava vastaa ulkopuolisista henkilöistä koko vierailun ajan.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Liite 7 Suositustaulukot

- Yleiset suositukset
- Turvallisuusaluekohtaiset suositukset
 - valvottu alue
 - hallinnollinen alue
 - turva-alue
- Palo- ja pelastusturvallisuuden suositukset
- Väestönsuojia koskevat suositukset
- Palvelutyöpisteitä koskevat suositukset

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Yleiset suositukset

Yleiset suositukset	
Osa-alue	Vähimmäisvaatimus
1. Vastuut ja tehtävät	Toimipaikassa on nimetty ja tehtäviin perehdytetty kiinteistö- ja toimitilaturvallisuudesta vastaava henkilö ja tälle varahenkilö.
2. Riskien arviointi	Toimipaikkakohtaiset riskit on tunnistettu, arvioitu ja ajantasaisesti dokumentoitu. Riskienarviointi käydään läpi turvallisuuskartoituksen yhteydessä ja päivitetään tarvittaessa esimerkiksi kahden (2) vuoden välein.
3. Vyöhykkeistäminen ja tilojen luokittelu	1) Kiinteistö ja toimitilat on suojattu riskilähtöisesti noudattaen monitasoisen suojaamisen periaatetta ja kehäajattelumallia 2) Tiloihin toteutettu tarpeen mukaiset vyöhykkeet, salassa pidettävän tiedon suojaamiseen tarkoitetut turvallisuusalueet sekä muut tarvittavat turvajärjestelyt periaatteiden mukaisesti 3) Vyöhykkeistä ja turvallisuusalueista on laadittu vyöhykekartta ja sen on ajan tasalla.
4. Toimipaikan turvallisuussuunnitelma	1) Toimipaikkakohtainen turvallisuussuunnitelma on laadittu 2) Suunnitelma katselmoidaan säännöllisesti ja se on ajan tasalla.
5. Pelastussuunnitelma ja omatoiminen varautuminen	1) Palo- ja pelastusturvallisuuden tehtävät on organisoitu 2) Pelastussuunnitelma on laadittu ja dokumentoitu 3) Suunnitelma katselmoidaan ja päivitetään säännöllisesti, vähintään 1 krt / vuosi.
6. Henkilöstön koulutus, ohjeet ja perehdytys	1) Henkilöstölle koulutetaan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuteen liittyviä aiheita vuosittain. Koulutuksissa huomioidaan toimitilaturvallisuuteen liittyvät riskit, yleiset hyökkäyksissä hyödynnettävät toimintatavat, suojautumiseen liittyvät keinot ja palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvät asiat. Palo- ja pelastusturvallisuuden osalta tulisi käydä läpi vähintään turvallinen poistuminen, ensiapu- ja alkusammutusvälineiden sijainnit, toiminta hätätilanteissa. Toimipisteelle on laadittu koulutusohjelma. 2) Toimipaikan turvallisuutta koskevat ohjeet on laadittu ja ajan tasalla. 3) Toimipaikan henkilöstölle on perehdytetty kyseisen toimipaikan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus ja palo- ja pelastusturvallisuuden järjestelyt. Henkilöstölle pidetään turvallisuuskävelyjä toimitilan ja siihen liittyvien turvallisuusasioiden läpi käymiseksi. 4) Henkilöstöstä vähintään 5% koulutetaan hätäensiapukoulutuksella, joka kerrataan 3 vuoden välein ja jonka laajuus on vähintään 1 päivä; riskien arvioinnin perusteella lisätään sekä koulutusten määrää että laajuutta 5) Henkilöstöstä vähintään 25% koulutetaan alkusammuttamiseen, joka kerrataan 5 vuoden välein ja jonka tulisi sisältää käytännön harjoittelua; riskien arvioinnin perusteella lisätään sekä koulutusten määrää että laajuutta

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

7. Harjoitukset ja testaaminen	<p>1) Toimipaikassa järjestetään käytännön harjoittelua (esimerkiksi poistumisharjoitus) säännöllisesti kohteen riskienarvioinnin mukaisesti. Harjoitusväli pidetään tavanomaisesti 1 kerta 1-5 vuoden välein.</p> <p>2) Riskin arvioinnin perusteella toimipaikkaan kohdistetaan hälytys- tai tunkeutumistestausta.</p>
8. Suojaavien kontrollien ylläpito, testaaminen ja dokumentointi	<p>1) Toimipaikan turvallisuusvalvontajärjestelmät (kulunvalvonta-, lukitus-, rikosilmoitinjärjestelmä ja kameravalvontajärjestelmä) pidettävä toimintakuntoisina huolehtimalla tarvittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä sekä toiminnan testauksista toimipaikan turvallisuussuunnitelman mukaisesti.</p> <p>2) Turvallisuusvalvontajärjestelmien asennusdokumentaatio on olemassa ja ajan tasalla.</p> <p>3) Tarvittavat huolto- ja ylläpitosopimukset on laadittu ja ovat ajan tasalla.</p> <p>4) Palo- ja pelastusturvallisuuden laitteet ja varusteet pidettävä toimintakuntoisina laitekohtaisten vaatimusten mukaisesti</p>
9. Raportointi	<p>1) Hetkellisistä toimintaa vaarantavista vakavista uhkista ja vahingoista raportoidaan poikkeamienhallintaohjeistuksen mukaisesti</p> <p>2) Poikkeamista laaditaan poikkeamailmoitus</p>
10. Turvallisuuskartoitus	<p>1) Toimipaikan kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden järjestelyt on kartoitettu turvallisuusvaatimustaulukon vaatimuksia vasten viimeisen kahden (2) vuoden välein sekä merkittävien muutosten yhteydessä.</p> <p>2) Kartoituksen havainnot on dokumentoitu.</p> <p>3) Kartoituksessa havaittujen puutteiden osalta on tehty päätös niiden käsittelystä (hyväksyminen/ korjaavat toimenpiteiden suunnittelu).</p>
11. Sidosryhmäyhteistyö	<p>Kiinteistön omistajan edustajan ja tarvittaessa muiden keskeisten sidosryhmien (<i>toiminnanharjoittajat, muut vuokralaiset, palveluntuottajat</i>) kanssa on säännöllistä yhteistyötä ja kommunikaatiota (<i>esim. vuokralaiskokoukset, kiinteistön käyttäjäpalaverit, turvallisuusryhmät</i>) kiinteistöön ja ulkopuolisiin työntekijöihin liittyvien turvallisuusasioiden ja niihin liittyvien turvallisuusriskien käsittelemiseksi ja hallitsemiseksi. Monen käyttäjän virastotaloissa perustetaan kiinteistön turvaryhmä sidosryhmäyhteistyötä varten.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Valvottu alue

Valvottu alue		
Turvallisuuden osa-alue	Vähimmäissuositukset	Lisätietoja ja suosituksia
F.0 Rakennusta ympäröivä alue		
Tavoite: Toteuttaa tarvittavat fyysiset esteet ja rakenteet ja valvontajärjestelyt joilla rakennusta, siellä sijaitsevia tiloja, turvallisuusalueita ja henkilöstöä suojataan luvaton tunkeutumista tai muuta laitonta tai haitallista toimintaa vastaan.		
F.0.1 Pysäköintipaikat	Ei erityisiä vaatimuksia	Mikäli toimitiloissa käsitellään säännöllisesti sähköisesti TL III tai korkeampaa tietoa, voidaan riskiarvion perusteella esim. pysäköinti sallia vain alueen haltijan luvalla merkityille paikoille. Alueen valvontaa voidaan tehostaa kameravalvonnan tai vartiointin avulla.
F.0.2 Lastaus/purkausalueet	Ei erityisiä vaatimuksia	
F.0.3 Aidat	Ei erityisiä vaatimuksia	
F.0.4 Portit	Ei erityisiä vaatimuksia	
F.0.5 Ajoesteet	Ei erityisiä vaatimuksia	Toteutus riskiarvion mukaisesti. Kiinteistön ulkokehälle, piha-alueilla tai kulkuväylille voidaan toteuttaa esim. kiinteitä tai etäohjattavia ajoneuvojen pysäköinti- ja törmäysesteitä. Riskisuunnat, esteiden sijoituspaikat ja toteutustapa arvioidaan riskiperusteisesti.
F.0.6 Aluevalvonta (kohderakennusta välittömästi ympäröivä alue).	Ei erityisiä vaatimuksia	Aluevalvonnan tarve arvioidaan riskiperusteisesti. Esim. aita voidaan valvoa rikosilmoitinjärjestelmällä ja aluetta kameravalvontajärjestelmällä.
F.0.7 Valaistus	Kiinteistön alueen ja rakennusten yleisvalaistuksen tulee olla riittävää alueella turvallisen liikkumisen mahdollistamiseksi sekä osaltaan rikosten tai ilkivallan ennaltaehkäisemiseksi.	Valaistuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitava myös kameravalvontajärjestelmän tarvitsema valaistus sekä myös mahdolliset häiriöt. Valaistusjärjestelyt eivät saa heikentää kameravalvonnan toteutumista.
F.1 Alueen raja ja rakenteet		
Tavoite: Toteuttaa fyysinen este, jolla turvallisuusalueet ja sitä ympäröivät tilat rajataan ja luvaton tunkeutumista alueelle vaikeutetaan ja hidastetaan		
F.1.1 Ympäröivät rakenteet	Normaalit seinä, katto-, välipohja- ja lattiarakenteet. Ei erityisiä rakennevaatimuksia, ellei kiinteistön riskiarvioinnin tulosten perusteella esim. kiinteistön kuoren rakenteille edellytetä normaalia tasoa korkeampaa suojausta.	Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	Alueen aukot, joita ei käytetä kulkemiseen, on voitava lukita, jotta alueelle kulkua on mahdollista hallinnoida asianmukaisesti.	
F.1.2 Ovi- ja ikkunarakenteet	<p>Normaalit ovi- ja ikkunarakenteet. Ei erityisiä rakennevaatimuksia, ellei kiinteistön riskiarvioinnin tulosten perusteella esim. kiinteistön kuoren rakenteille edellytetä normaalia tasoa korkeampaa suojausta.</p> <p>Alueen aukot, joita ei käytetä kulkemiseen, on voitava lukita, jotta alueelle kulkua on mahdollista hallinnoida asianmukaisesti.</p>	<p>Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.</p> <p>Alle 4 metriä maan pinnasta olevat ulkokuoren ikkunat voidaan varustaa riskiarvioin tuloksiin perustuen SFS EN 356 mukaisella P2A-P5A luokan turvalasilla tai turvakalvolla.</p>
F.2 Äänieristys		
Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse kuulemaan henkilöiden salassa pidettävään tietoon liittyviä keskusteluja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta		
F.2.1 Äänieristys	<p>Äänieristyksen tulee estää asiaan kuulumattomia henkilöitä kuulemasta selväsanaisena salassa pidettävään tai TL IV tietoon liittyviä keskusteluja.</p> <p>Äänieristys tulee ottaa huomioon myös alueen sisällä, mikäli siellä keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista, joihin kaikilla ei ole tiedonsaantioikeutta.</p> <p>Äänieristysvaatimus kohdistuu alueen niihin tiloihin, joissa keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista.</p> <p>Ääneneristysvaatimus uudiskohteissa (olemassa olevissa kohteissa suositus):</p> <ol style="list-style-type: none"> seinärakenteille 44 dB oville 42 dB ilmaääneneristävyyden viereisiin tiloihin 40 dB 	<p>Äänen eristävyysvaatimus huomioidaan erityisesti uudisrakentamisessa. Uuden tilaratkaisun käyttöönoton yhteydessä voidaan tehdä äänenvaimennusmittaus akustikon toteuttamana.</p> <p>Olemassa olevissa kohteissa äänieristystä voidaan arvioida esimerkiksi kuuntelemalla keskustelua tilan ulkopuolelta ovien, seinien sekä ilmastointiputkien ja muiden läpivientien kohdalta. Tilan äänieristystä voidaan myös tarvittaessa verrata rakenteille annettavaan ilmaääneneristävyyksivaatimukseen. Ilmaääneneristävyyksivaatimus ei kuitenkaan sellaisenaan saa ohjata äänieristyksen arviointia.</p> <p>Äänieristysvaatimus voidaan tarvittaessa saavuttaa esimerkiksi rakenteiden ja läpivientien eristävyysparantamisella tai arvioitavan tilan ulkopuolisten tilojen taustamelulla.</p>
F.3 Salaa katselun estäminen		
Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse näkemään oikeudettomasti alueella käsiteltäviä salassa pidettäviä tietoja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta		
F.3.1 Salaa katselun estäminen	<p>Salassa pidettävän tai turvallisuusluokitellun aineiston salaa katselu, vahingossa tapahtuva mukaan lukien, käsittelyn aikana on estettävä.</p> <p>Suojaus arvioidaan kokonaisuutena rakennuksen ulkokuoren osalta.</p>	<p>Rakennuksen ja tilojen lasipinnat voidaan suojata sälekaihtimilla, verhoilla tai kiinteillä kalvoilla.</p> <p>Salaa katselun riskiä voidaan pienentää myös esimerkiksi työpisteiden sijoittelun ja näkösuojasermien avulla sekä käyttämällä tietokoneen näytönsuojia.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.4 Pääsynhallinta		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy alueelle, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat ja valvoa alueella liikkuvia		
F.4.1 Pääsy tilaan	Itsenäinen pääsy alueelle sekä erityisesti salassa pidettävän tiedon käsittely- ja säilytystiloihin tulee olla vain asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä.	
F.4.2. Kulunhallinta	<p>Pääsyn hallinta alueelle voidaan toteuttaa joko mekaanisesti (lukitus), elektronisesti (elektromekaaninen lukitus tai sähköinen kulunvalvonta) tai henkilökohtaiseen tunnistamiseen perustuen.</p> <p>Lukot heloineen: SFS 7020 (+SFS 5970), vähintään luokka 1</p> <p>Elektroninen kulunvalvontajärjestelmä: SFS-EN 60839-11-1 ja SFS-EN 60839-11-2</p> <p>Mikäli käytetty mekaanista tai elektromeekaanista lukitusta, lukon avainten kopiointi tulee olla estetty voimassa olevalla patenttisuojalla.</p>	<p>Pääsynhallinta toteutetaan ensisijaisesti sähköisen kulunvalvontajärjestelmän avulla.</p> <p>Alueen rajalla voidaan käyttää vahvennettua tunnistamismenettelyä. Sähköistä kulunvalvontajärjestelmää käytettäessä voidaan ulkolukijan PIN-koodikysely aktivoida päälle esim. virka-ajan jälkeiselle ajalle.</p> <p>Käytettäessä kulunvalvontajärjestelmää tilan kulkutapahtumat tulee voida myöhemmin todentaa. Kulkutapahtumissa tulee olla päivämäärä ja kellonaika vähintään minuutin tarkkuudella ja loki on oltava selvitetävissä vähintään vuoden ajalta.</p>
F.4.3 Vastuuhenkilö	Alueelle tai tilalle on nimetty vastuuhenkilö ja tälle varahenkilö, joka huolehtii pääsyoikeuksien, kulkutunnisteiden ja avainten hallinnasta.	
F.4.4 Avainhallinta / Pääsyoikeuksien hallinta	<p>Vastuuhenkilö on määritelty ja ottanut käyttöön ainakin seuraavat menettelyt ja roolit:</p> <ol style="list-style-type: none"> pääsyoikeuksien ja avainten hallinnan menettelytavat ja roolit on luotu, dokumentoitu ja ohjeistettu. pääsyoikeuksien ja avainten haltijoista on lista. pääsyoikeudet tarkastetaan säännöllisesti ja ne pidetään ajan tasalla. avainten ja kulkutunnisteiden lisätilauksia ja muutoksia koskevat toimet on vastuutettu. avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti. avaimet voidaan luovuttaa vain itsenäisen pääsyoikeuden alueelle saaneelle henkilölle. henkilöstössä tapahtuvat muutokset välittyvät tarvittaessa avainten hallintaoikeuteen. <p>Avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti.</p>	<p>Menettelyt ja roolit dokumentoidaan toimipaikan turvallisuussuunnitelmaan.</p> <p>Avaimet, kulkutunnisteet, PIN-koodit ja henkilökortti tulee säilyttää erillään.</p> <p>Avainkorttien, jakamattomien avaimien ja kulkutunnisteiden säilytys esim. soveltuvassa lukitussa toimistokalusteessa tai kassakaapissa.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.4.5 Henkilöiden tunnistaminen	Tiloissa asioidessa tulee pitää näkyvillä kuvallista työnantajan myöntämää henkilökorttia.	Työnantajan myöntämä kuvallinen henkilökortti tulee olla näkyvillä, sekä henkilöllisyys tulee olla luotettavasti todennettavissa (esim. virallinen henkilökortti, passi tai ajokortti). Henkilöllisyys tulee pystyä osoittamaan vartiointi- ja turvallisuushenkilöstölle pyydettyäessä.
F.5 Vierailijat		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti tunnistettujen ja valtuutettujen vierailijoiden pääsy ja oleskelu alueella, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat vierailijat ja valvoa alueella liikkuvia.		
F.5.1 Vierailijahallinta	<p>Muilla kuin asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä (vierailijoilla) on aina oltava saattaja.</p> <p>Vierailijahallinnan menettelyohje (yleinen):</p> <ul style="list-style-type: none"> - vieras tunnistetaan ja varustetaan vieraskortilla. - vierailu kirjataan ja vierailijatiedot säilytetään tietosuojahuomioiden mukaisesti. - vierailijoita ei päästetä tai jätetä tiloihin valvomatta. Vierailun isäntä vastaa ulkopuolisista henkilöistä koko vierailun ajan. - henkilöstö on ohjeistettu vierailijoiden isännöintiä varten - huolehtiminen, ettei vieras pääse oikeudettomasti näkemään, kuulemaan tai muutoin saa haltuunsa turvallisuusluokiteltua tietoa. 	<p>Vierailijahallintamenettely on kuvattu toimipaikan turvallisuussuunnitelmassa.</p> <p>Vieraat otetaan vastaan kiinteistön aula-, vastaanotto- tai odotustiloissa, joista isäntä noutaa vieraat ja saattaa tiloissa. Tunnistettu, kirjattu ja vieraskortilla varustettu vieras voidaan päästää odotustiloista myös valvotulla alueella sijaitsevalle kokouskeskusalueelle tai neuvotteluhuoneisiin mikäli tilat sijaitsevat aula- ja vastaanottotilojen yhteydessä ja tiloihin kulkeminen ei tapahdu korkeamman turvallisuusalueen kautta eikä kulkujärjestely vaaranna turvajärjestelyiden toteutumista.</p>
F.6 Aineiston säilytys		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy säilytettävään tietoon, vaikeuttaa ja hidastaa luvattonta pääsyä säilytettävään tietoon ja havaita luvattomat toimet.		
F.6.1 Aineiston säilytys	Voidaan säilyttää vain julkista aineistoa. Salassa pidettävän aineiston säilytys ei mahdollinen.	
F.7 Turvatekniset järjestelmät		
Tavoite: Alueella ilmenevien poikkeamien ennalta ehkäiseminen, luvattoman toimien tai niiden yritysten havaitseminen, hälytystilanteiden todentaminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen.		
F.7.1. Turvallisuustekniset järjestelmät, kameravalvonta	<p>Tilaa tai sitä ympäröivää aluetta valvotaan tallentavalla ja tunnistettavan tallennekuvan tuottavalla kameravalvonnalla. Tallennusaika tulee olla riittävä, vähintään 30 vuorokautta.</p> <p>Huomioitava kameravalvontajärjestelmän vaatima riittävä valaistus myös pimeällä.</p> <p>Kiinteistön ulkovoimayhteyksillä olevat alueet, hallintaan kuuluvat sisäpiha-alueet, rakennukseen johtavat liikennöinti- ja kulkureitit, rakennuksen kuori, parkkihallit, aula-, vastaanotto- ja odotustilat sekä</p>	<p>Suosituksena on, että laitteet ovat hyväksytyjen teknisten standardien ja vähimmäisvaatimusten mukaisia.</p> <p>Tallenteiden vähimmäissäilytysaika on 30 vrk.</p> <p>Riskiarvioinnin perusteella kiinteistön porraskäytävät, hissiaulat, hissit ja poistumisreitit varustetaan tallentavalla kameravalvontajärjestelmällä.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	muut kiinteistön valvotulla alueella sijaitsevat tilat voidaan varustaa kameravalvonnalla riskiarvioinnin perusteella, ellei korkeamman turvallisuusalueen vaatimuksista muuta johdu.	
F.7.2 Turvallisuustekniset järjestelmät, tunkeutumisen ilmaisu (rikosilmoitinjärjestelmä)	Ei vaatimuksia, ellei salassa pidettävän aineiston säilytysratkaisusta tai kiinteistön riskiarvioinnista muuta johdu.	Suosituksena on, että laitteet ovat hyväksytyjen teknisten standardien ja vähimmäisvaatimusten mukaisia. Toimitilat, turvallisuusalue tai alueelle johtavat reitit voidaan varustaa tunkeutumisen ilmaisujärjestelmällä (rikosilmoitinjärjestelmä) mikäli 1) toimipisteessä säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan korkeaksi tai 2) muun omaisuuden tai henkilöiden suojaamiseksi tilojen varustaminen tunkeutumisen ilmaisulla nähdään riskiarvion perusteella tarpeelliseksi.
F.7.3 Olosuhdevalvonta	Alueella tulee olla säilytettävän tiedon ja tietojärjestelmävaatimuksiin nähden riittävä olosuhdevalvonta esimerkiksi tulipalon, vesivahingon, kaasuvuodon, pölyn ja värinän varalta. Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.	Kriittiset tilat kuten esim. laitetilat tai arkistotilat varustetaan riskiperusteisesti a) vesivuodon ilmaisevilla antureilla tai vedenkulutuspoikkeamia seuraavalla, analysoivalla ja hälyttävällä järjestelmällä. b) tavoitearvon ylittävästä lämpötilan noususta hälyttävällä ilmaisimella (lämpötilahälytys) c) omaehtoisella palonilmaisujärjestelmällä ellei kiinteistöä ja tilaa ole varustettu automaattisella paloilmoitinjärjestelmällä.
F.7.4 Turvallisuusteknisten järjestelmien ylläpito ja hallinta	Käytettävät turvallisuustekniset järjestelmät pidetään toimintakuntoisina huolehtimalla tarvittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä, toiminnan testauksista sekä dokumentaation ajantasaisuudesta laitevalmistajan ohjeiden ja suositusten mukaisesti. Järjestelmäoikeuksien hallinnassa tulee noudattaa vähimpien oikeuksien periaatetta.	Turvallisuusteknisten järjestelmien huolto- ja ylläpitotoimenpiteiden, dokumentoinnin, testauksen ja hallinnan suunnittelu ja toteutus erillisen ohjeen mukaisesti.
F.8 Vartiointi		
Tavoite: Luvattomien toimien ennalta ehkäiseminen, havaitseminen, estäminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen. Vartiointihenkilöstö toimii myös ensivasteena erilaisten tapaturmien ja onnettomuuksien hallinnassa sekä viranomaisten tukena.		
F.8.1 Vartiointi	Ei erityisiä vaatimuksia, ellei salassa pidettävän tietoaineiston säilytysratkaisusta tai riskienarvioinnin tuloksista johtuen nähdä tarpeelliseksi.	Liikkeen on oltava standardin mukaisesti pätevä ja lisäksi ylläpidettävä SFS-EN ISO 9001:n mukaista sertifioitua tai vastaavaa laadunhallintajärjestelmää tai liikkeen tulee olla arvioitu soveltuvin osin tätä standardia vastaavaksi.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	Vartioimisliikkeen hälytyskeskuksen tulee täyttää SFS-EN 50518 standardin vaatimukset.	
F.9 Varautuminen		
Tavoite: Varmistaa kriittisten järjestelmien sähkönsaanti yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta.		
F.9.1. Varavoima ja UPS	Kriittiseksi tunnistetut tietojärjestelmät ja talotekniset järjestelmät voidaan varustaa varavoima- tai UPS-ratkaisulla yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta. Se mahdollistaa järjestelmän toiminnan siksi aikaa, kunnes se voidaan ajaa hallitusti alas ja siirtyä jatkuvuussuunnitelman mukaiseen toimintaan. Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.	

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Hallinnollinen alue

Hallinnollinen alue		
Turvallisuuden osa-alue	Vähimmäissuositus	Lisätietoja ja suosituksia
F.1 Alueen raja ja rakenteet		
Tavoite: Toteuttaa fyysinen este, jolla turvallisuusalueet ja sitä ympäröivät tilat rajataan ja luvaton tunkeutumista alueelle vaikeutetaan ja hidastetaan		
F.1.1 Ympäröivät rakenteet	<p>Normaalit seinä, katto-, välipohja- ja lattiarakenteet. Ei erityisiä rakennevaatimuksia.</p> <p>Alueen aukot, joita ei käytetä kulkemiseen, on voitava lukita, jotta alueelle kulkua on mahdollista hallinnoida asianmukaisesti.</p>	Alueen rakenteita voidaan vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.
F.1.2 Ovi- ja ikkunarakenteet	<p>Normaalit ovi- ja ikkunarakenteet. Ei erityisiä rakennevaatimuksia.</p> <p>Alueen aukot, joita ei käytetä kulkemiseen, on voitava lukita, jotta alueelle kulkua on mahdollista hallinnoida asianmukaisesti.</p>	<p>Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.</p> <p>Alle 4 metriä maan pinnasta olevat ulkokuoren ikkunat voidaan varustaa riskiarvion tuloksiin perustuen SFS EN 356 mukaisella P2A-P5A luokan turvalasilla tai turvakalvolla.</p>
F.2 Äänieristys		
Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse kuulemaan henkilöiden salassa pidettävään tietoon liittyviä keskusteluja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta		
F.2.1 Äänieristys	<p>Äänieristyksen tulee estää asiaan kuulumattomia henkilöitä kuulemasta selväsanaisena salassa pidettävään tai TL IV tietoon liittyviä keskusteluja.</p> <p>Äänieristys tulee ottaa huomioon myös alueen sisällä, mikäli siellä keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista, joihin kaikilla ei ole tiedonsaantioikeutta.</p> <p>Äänieristysvaatimus kohdistuu alueen niihin tiloihin, joissa keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista.</p> <p>Äänieristysvaatimus uudiskohteissa (olemassa olevissa kohteissa suositus):</p> <ol style="list-style-type: none"> seinärakenteille 44 dB oville 42 dB ilmaääneneristävyys viereisiin tiloihin 40 dB 	<p>Äänen eristävyysvaatimus huomioidaan erityisesti uudisrakentamisessa. Uuden tilaratkaisun käyttöönoton yhteydessä voidaan tehdä äänenvaimennusmittaus akustikon toteuttamana.</p> <p>Olemassa olevissa kohteissa äänieristystä voidaan arvioida esimerkiksi kuuntelemalla keskustelua tilan ulkopuolelta ovien, seinien sekä ilmastointiputkien ja muiden läpivientien kohdalta. Tilan äänieristystä voidaan myös tarvittaessa verrata rakenteille annettavaan ilmaääneneristävyysvaatimukseen. Ilmaääneneristävyysvaatimus ei kuitenkaan sellaisenaan saa ohjata äänieristyksen arviointia.</p> <p>Äänieristysvaatimus voidaan tarvittaessa saavuttaa esimerkiksi rakenteiden ja läpivientien eristävyysparantamisella tai arvioitavan tilan ulkopuolisten tilojen taustamelulla.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.3 Salaa katselun estäminen		
Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse näkemään oikeudettomasti alueella käsiteltäviä salassa pidettäviä tietoja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta		
F.3.1 Salaa katselun estäminen	Salassa pidettävän tai turvallisuusluokitellun aineiston salaa katselu, vahingossa tapahtuva mukaan lukien, käsittelyn aikana on estettävä.	Tilan lasipinnat voidaan suojata sälekaihtimilla, verhoilla tai kiinteillä kalvoilla. Salaa katselun riskiä voidaan pienentää myös esimerkiksi työpisteiden sijoittelun ja näkösuojasermien avulla sekä käyttämällä tietokoneen näytönsuojia (voidaan toteuttaa sähköisenä tai erillisellä kalvolla).
F.4 Pääsynhallinta		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy alueelle, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat ja valvoa alueella liikkuvia		
F.4.1 Pääsy tilaan	Itsenäinen pääsy käsittely- ja säilytystiloihin tulee olla vain asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä.	Itsenäinen pääsyoikeus edellyttää henkilön hyväksyttämismenettelyä ja henkilön tunnistamista ennen itsenäisen pääsyoikeuden myöntämistä.
F.4.2. Kulunhallinta	Pääsyn hallinta alueelle voidaan toteuttaa joko mekaanisesti (lukitus), elektronisesti (elektromekaaninen lukitus tai sähköinen kulunvalvonta) tai henkilökohtaiseen tunnistamiseen perustuen. Lukot heloineen: SFS 7020 (+SFS 5970), vähintään luokka 1 Elektroninen kulunvalvontajärjestelmä: SFS-EN 60839-11-1 ja SFS-EN 60839-11-2 Mikäli käytetty mekaanista tai elektromekaanista lukitusta, lukon avainten kopiointi tulee olla estetty voimassa olevalla patenttisuojalla.	Pääsynhallinta toteutetaan ensisijaisesti sähköisen kulunvalvontajärjestelmän avulla. Alueen rajalla voidaan käyttää vahvennettua tunnistamismenettelyä. Sähköistä kulunvalvontajärjestelmää käytettäessä voidaan ulkolukijan PIN-koodikysely aktivoida päälle esim. virka-ajan jälkeiselle ajalle. Käytettäessä kulunvalvontajärjestelmää tilan kulkutapahtumat tulee voida myöhemmin todentaa. Kulkutapahtumissa tulee olla päivämäärä ja kellonaika vähintään minuutin tarkkuudella ja loki on oltava selvitettävissä vähintään vuoden ajalta.
F.4.3 Vastuuhenkilö	Tilalle on nimetty vastuuhenkilö ja tälle varahenkilö, joka huolehtii pääsyoikeuksien, kulkutunnisteiden ja avainten hallinnasta.	
F.4.4 Avainhallinta / Pääsyoikeuksien hallinta	Vastuuhenkilö on määritellyt ja ottanut käyttöön ainakin seuraavat menettelyt ja roolit: <ol style="list-style-type: none"> pääsyoikeuksien ja avainten hallinnan menettelytavat ja roolit on luotu, dokumentoitu ja ohjeistettu. pääsyoikeuksien ja avainten haltijoista on lista. pääsyoikeudet tarkastetaan säännöllisesti ja ne pidetään ajan tasalla. avainten ja kulkutunnisteiden lisätilauksia ja muutoksia koskevat toimet on vastuutettu. avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti. 	Menettelyt ja roolit dokumentoidaan toimipaikan turvallisuussuunnitelmaan. Avaimet, kulkutunnisteet, PIN-koodit ja henkilökortti tulee säilyttää erillään. Avainkorttien, jakamattomien avaimien ja kulkutunnisteiden säilytys esim. soveltuvassa lukitussoveltuksessa tai kassakaapissa.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	<p>6. avaimet voidaan luovuttaa vain itsenäisen pääsyoikeuden alueelle saaneelle henkilölle.</p> <p>7. henkilöstössä tapahtuvat muutokset välittyvät tarvittaessa avainten hallintaoikeuteen.</p> <p>Avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti.</p>	
F.4.5 Henkilöiden tunnistaminen	Tiloissa asioidessa tulee pitää näkyvillä kuvallista työnantajan myöntämää henkilökorttia.	Työnantajan myöntämä kuvallinen henkilökortti tulee olla näkyvillä, sekä henkilöllisyys tulee olla luotettavasti todennettavissa (esim. virallinen henkilökortti, passi tai ajokortti). Henkilöllisyys tulee pystyä osoittamaan vartiointi- ja turvallisuushenkilöstölle pyydetessä.
F.5 Vierailijat		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti tunnistettujen ja valtuutettujen vierailijoiden pääsy ja oleskelu alueella, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat vierailijat ja valvoa alueella liikkuvia.		
F.5.1 Vierailijahallinta	<p>Muilla kuin asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä (vierailijoilla) on aina oltava saattaja.</p> <p>Vierailijahallinnan menettelyohje (yleinen):</p> <ul style="list-style-type: none"> - vieras tunnistetaan ja varustetaan vieraskortilla. - vierailu kirjataan ja vierailijatiedot säilytetään tietosuojaa huomioiden - vierailijoita ei päästetä tai jätetä tiloihin valvomatta. Vierailun isäntä vastaa ulkopuolisista henkilöistä koko vierailun ajan. - henkilöstö on ohjeistettu vierailijoiden isännöintiä varten - huolehtiminen, ettei vieras pääse oikeudettomasti näkemään, kuulemaan tai muutoin saa haltuunsa turvallisuusluokiteltua tietoa. 	<p>Vierailijahallintamenettely on kuvattu toimipaikan turvallisuussuunnitelmassa.</p> <p>Vieraat otetaan vastaan kiinteistön aula-, vastaanotto- tai odotustiloissa, joista isäntä noutaa vieraat ja saattaa tiloissa. Tunnistettu, kirjattu ja vieraskortilla varustettu vieras voidaan päästää odotustiloista myös valvotulla alueella sijaitsevalle kokouskeskusalueelle tai neuvotteluhuoneisiin mikäli tilat sijaitsevat aula- ja vastaanottotilojen yhteydessä ja tiloihin kulkeminen ei tapahdu korkeamman turvallisuusalueen kautta eikä kulkujärjestely vaaranna turvajärjestelyiden toteutumista.</p>
F.6 Aineiston säilytys		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy säilytettävään tietoon, vaikeuttaa ja hidastaa luvattonta pääsyä säilytettävään tietoon ja havaita luvattomat toimet.		
F.6.1 Aineiston säilytys	<p>Salassa pidettävä tai TL IV aineisto (ml. paperit, muistivälineet ja vastaavat) tulisi säilyttää:</p> <p>Lukituskaapissa ja valvotussa tilassa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Soveltuva lukittua toimistokaluste ja tila valvottu rikosilmoitinjärjestelmällä (vähintään standardin SFS-EN 50131 luokka 2 ja riittävä vartiointin vasteaika). 	<p>Mikäli turvallisuusluokitellun tiedon säilytysyksikkönä käytetään lukittua toimistokalustetta, on varmistuttava siitä, että tunkeutumisesta jää murtojälki.</p> <p>Kassakaappeja koskeva hyvä hallintatapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastuuhenkilö ja varahenkilö nimetty ja perehdytetty tehtävään - kassakaapin kirjallinen asennuspöytäkirja ja

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	<ul style="list-style-type: none"> - Avaimet tai pääsykoodit ovat sellaisten henkilöiden hallussa, joilla on tiedonsaantitarve säilytettävään tietoon. <p>TAI</p> <p>Kassakaapissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaatimukset täyttävä kassakaappi SFS-EN 1143-1 Euro II tai vastaava. - alle 1000 kg:n painoinen kassakaappi tulee kiinnittää lattiaan pulttaamalla valmistajan ohjeiden mukaisesti. - kassakaapille on nimetty vastuuhenkilö, joka huolehtii avainten tai numeroyhdistelmien hallinnasta hyvän hallintatavan mukaisesti - kassakaappien numeroyhdistelmät on vaihdettava: <ul style="list-style-type: none"> o uuden turvallisen säilytyspaikan vastaanoton yhteydessä. o aina, kun numeroyhdistelmän tuntevassa henkilöstössä tapahtuu muutos. o aina, kun tiedot ovat vaarantuneet tai kun niiden epäillään vaarantuneen. o kun jokin lukoista on huollettu tai korjattu. o vähintään 12 kuukauden välein. <p>Avaimet tai numeroyhdistelmät säilytysratkaisuun tulee antaa vain käyttöön oikeutetuille. Kyseisten henkilöiden on osattava mahdolliset numeroyhdistelmät ulkoa.</p>	<p>käyttöohjeet vastuuhenkilön hallussa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehdaskoodi ja master-koodi on vaihdettu käyttöönoton yhteydessä, koodit vain vastuuhenkilön tiedossa ja hallussa - kaapille ohjelmoidut käyttäjäkoodit riittävän turvallisia numeroyhdistelmiä, henkilökohtaisia ja koodit dokumentoitu vastuuhenkilön toimesta - huoltoavaimet ja mahdolliset sisälokeroiden avaimet säilytetään vastuuhenkilön toimesta turvallisessa paikassa - sisälokeroiden avaintenhallinta ja luovutuksia koskevat kuittaukset ajan tasalla - kassakaapin toimintakunto varmistetaan säännöllisin huoltotoimenpitein. - patterikäyttöisen näppäinlukon patterit vaihdetaan ennakoivasti säännöllisin väliajoin, esim. kerran vuodessa. - lisätietoja kaappivalmistajan ohjeista.
F.7 Turvatekniset järjestelmät		
Tavoite: Alueella ilmenevien poikkeamien ennalta ehkäiseminen, luvattoman toimien tai niiden yritysten havaitseminen, hälytystilanteiden todentaminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen.		
F.7.1.Turvallisuustekniset järjestelmät, kameravalvonta	Tilaa tai, sitä ympäröivää aluetta, valvotaan tallentavalla kameravalvonnalla.	<p>Suosituksena on, että laitteet ovat hyväksytyjen teknisten standardien ja vähimmäisvaatimusten mukaisia.</p> <p>Tallenteiden vähimmäissäilytysaika on 30 vrk.</p> <p>Riskiärvioinnin perusteella kiinteistön porraskäytävät, hissiaulat, hissi ja</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

		poistumisreitit varustetaan tallentavalla kameravalvontajärjestelmällä.
F.7.2 Turvallisuustekniset järjestelmät, tunkeutumisen ilmaisu (rikosilmoitinjärjestelmä)	Toimipisteet toimitilat, turvallisuusalue tai alueelle johtavat reitit varustetaan tunkeutumisen ilmaisujärjestelmällä (rikosilmoitinjärjestelmä), toteutuksessa huomioidaan riskienarviointi. Rikosilmoitinjärjestelmä toteutetaan <ul style="list-style-type: none"> - standardin SFS-EN 50131 luokan 3 mukaisena - yhteydensiirto SFS-EN 50136-1, DP3-DP4 tai SP5-SP6. Valvottu ja kahdennettu yhteys. 	Rikosilmoitinjärjestelmän suunnittelu ja toteutus erillisen ohjeen mukaisesti. Referenssistandardit: Rikosilmoitinjärjestelmä: luokat 1-4 Ilmoituksensiirto: SFS-EN 50136-1 (DP1-DP4 ja SP5-SP6)
F.7.3 Olosuhdevalvonta	Alueella tulee olla säilytettävän tiedon ja tietojärjestelmävaatimuksiin nähden riittävä olosuhdevalvonta esimerkiksi tulipalon, vesivahingon, kaasuvuodon, pölyn ja tärinän varalta. Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.	Kriittiset tilat kuten esim. laitetilat tai arkistotilat varustetaan riskiperusteisesti <ol style="list-style-type: none"> a) vesivuodon ilmaisevilla antureilla tai vedenkulutuspoikkeamia seuraavalla, analyysoivalla ja hälyttävällä järjestelmällä. b) tavoitearvon ylittävästä lämpötilan noususta hälyttävällä ilmaisimella (lämpötilahälytys) c) omaehtoisella palonilmaisujärjestelmällä ellei kiinteistöä ja tilaa ole varustettu automaattisella paloilmoitinjärjestelmällä.
F.7.4 Turvallisuusteknisten järjestelmien ylläpito ja hallinta	Käytettävät turvallisuustekniset järjestelmät pidetään toimintakuntoisina huolehtimalla tarvittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä, toiminnan testauksista sekä dokumentaation ajantasaisuudesta laitevalmistajan ohjeiden ja suositusten mukaisesti. Järjestelmäoikeuksien hallinnassa tulee noudattaa vähimpien oikeuksien periaatetta.	Turvallisuusteknisten järjestelmien huolto- ja ylläpitotoimenpiteiden, dokumentoinnin, testauksen ja hallinnan suunnittelu ja toteutus erillisen ohjeen mukaisesti.
F.8 Vartiointi		
Tavoite: Luvattomien toimien ennalta ehkäiseminen, havaitseminen, estäminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen. Vartiointihenkilöstö toimii myös ensivasteena erilaisten tapaturmien ja onnettomuuksien hallinnassa sekä viranomaisten tukena.		
F.8.1 Vartiointi	Ei erityisiä vaatimuksia, ellei salassa pidettävän tietoaineiston säilytysratkaisusta tai riskienarvioinnin tuloksista johtuen nähdä tarpeelliseksi. Vartiomisliikkeen hälytyskeskuksen tulee täyttää SFS-EN 50518 standardin vaatimukset.	Liikkeen on oltava standardin mukaisesti pätevä ja lisäksi ylläpidettävä SFS-EN ISO 9001:n mukaista sertifioitua tai vastaavaa laadunhallintajärjestelmää tai liikkeen tulee olla arvioitu soveltuvin osin tätä standardia vastaavaksi.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.9 Varautuminen		
Tavoite: Varmistaa kriittisten järjestelmien sähkönsaanti yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta.		
F.9.1. Varavoima ja UPS	<p>Kriittiseksi tunnistetut tietojärjestelmät ja talotekniset järjestelmät voidaan varustaa varavoima- tai UPS-ratkaisulla yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta. Se mahdollistaa järjestelmän toiminnan siksi aikaa, kunnes se voidaan ajaa hallitusti alas ja siirtyä jatkuvuussuunnitelman mukaiseen toimintaan.</p> <p>Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.</p>	

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Turva-alue

Turva-alue		
Turvallisuuden osa-alue	Vähimmäissuositus	Lisätietoja ja suosituksia
F.1 Alueen raja ja rakenteet		
Tavoite: Toteuttaa fyysinen este, jolla turvallisuusalueet ja sitä ympäröivät tilat rajataan ja luvaton tunkeutumista alueelle vaikeutetaan ja hidastetaan		
F.1.1 Ympäröivät rakenteet	<p>Alueella on oltava selkeästi määritelty näkyvä raja.</p> <p>Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.</p> <p>Mikäli alueella ei säilytetä lainkaan TL III-II asiakirjoja tai tietovarantoja, eikä riskiarvioinnin tulosten perusteella murtoriski ole merkittävä, voidaan alueen rakenteet murtosuojauksen osalta toteuttaa hallinnollisen alueen vähimmäissuositusten mukaisena.</p> <p>Tilan kuoressa ei saa olla muita aukkoja, kuin rikosilmoitinjärjestelmällä valvottuja ovia, ikkunoita tai savunpoisto- ja ilmanottoaukkoja. Aukot ja läpiviennit suojataan kalteroinnilla tai vahvoilla terässäleiköillä, mikäli ne ylittävät halkaisijan maksimi aukkokoon.</p> <p>Alueen aukot, joita ei käytetä kulkemiseen, on voitava lukita, jotta alueelle kulkua on mahdollista hallinnoida luotettavasti.</p> <p>Tilaan ei saa olla näköyhteyttä ulkopuolelta. Ensi tilassa käytetään umpinaisia rakenteita, ikkuna- ja lasipinnat suojattava salaa katselulta käsittelyn aikana.</p>	Hätäpoistumisjärjestelyt eivät saa heikentää turvatoimia.
F.1.2 Ovirakenteet	<p>Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.</p> <p>Mikäli alueella ei säilytetä lainkaan TL III-II asiakirjoja tai tietovarantoja, eikä riskiarvioinnin tulosten perusteella murtoriski ole merkittävä, voidaan alueen rakenteet murtosuojauksen osalta toteuttaa hallinnollisen alueen vähimmäisvaatimusten mukaisena. Vähimmäisvaatimuksesta poikkeaminen tulee dokumentoida riskienarvioinnin yhteydessä.</p>	<p>Mikäli murtoriski arvioidaan merkittäväksi, tilan ovien on täytettävä SFS-EN 1627 luokan 3 murronkestoluokan vaatimukset.</p> <p>Ovien rakenteita tarkastettaessa on lisäksi kiinnitettävä huomiota karmin rakenteeseen.</p> <p>Oven ja karmin välykseen, sekä karmien kiinnitykseen seinärakenteeseen.</p> <p>Karmirakenteen on estettävä kiinnitysruuvien sahaaminen ulkoapäin.</p> <p>Vällys oven ja karmin välillä max. 2 mm.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

<p>F.1.3 Ikkunarakenteet</p>	<p>Alueen rakenteita tulisi vahventaa, mikäli alueella säilytetään turvallisuusluokiteltua tietoa ja murtoriski arvioidaan merkittäväksi.</p> <p>Mikäli alueella ei säilytetä lainkaan TL III-II asiakirjoja tai tietovarantoja, eikä riskiarvioinnin tulosten perusteella murtoriski ole merkittävä, voidaan alueen rakenteet murtosuojauksen osalta toteuttaa hallinnollisen alueen vähimmäisvaatimusten mukaisena. Vähimmäisvaatimuksesta poikkeaminen tulee dokumentoida riskienarvioinnin yhteydessä.</p>	<p>Alle 4 m korkeudessa, tai alemman kerroksen kattotasanteelta, olevat ikkunat on suojattava turvalasilla (SFS-EN 356 / P5A), tai sitä turvallisemmalla järjestelyllä.</p> <p>Alle 4 metrin korkeudessa olevien ikkunoiden tulisi olla sellaisia, ettei niitä pystytä avaamaan.</p> <p>Lisäksi huomioitava karmin kiinnitys ympäröivään seinään, saranoiden ja lukituksen rakenne.</p> <p>Kattoikkunat (tai kattotasanteiden tasolla olevat ikkunat) on suojattava turvalasilla (SFS-EN 356 / P5A), tai sitä turvallisemmalla järjestelyllä. Lisäksi huomioitava karmin kiinnitys ympäröivään seinään, saranoiden ja lukituksen rakenne.</p>
<p>F.2 Äänieristys</p>		
<p>Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse kuulemaan henkilöiden salassa pidettävään tietoon liittyviä keskusteluja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta</p>		
<p>F.2.1 Äänieristys</p>	<p>Äänieristyksen tulee estää asiaan kuulumattomia henkilöitä kuulemasta selväsanaisena salassa pidettävään tai TL IV tietoon liittyviä keskusteluja.</p> <p>Äänieristys tulee ottaa huomioon myös alueen sisällä, mikäli siellä keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista, joihin kaikilla ei ole tiedonsaantioikeutta.</p> <p>Äänieristysvaatimus kohdistuu alueen niihin tiloihin, joissa keskustellaan salassa pidettävästä tai TL IV tiedoista.</p> <p>Ääneneristysvaatimus uudiskohteissa (olemassa olevissa kohteissa suositus):</p> <ul style="list-style-type: none"> d) seinärakenteille 44 dB e) oville 42 dB f) ilmaääneneristävyys viereisiin tiloihin 40 dB 	<p>Äänen eristävyysvaatimus huomioidaan erityisesti uudisrakentamisessa. Uuden tilaratkaisun käyttöönoton yhteydessä voidaan tehdä äänenvaimennusmittaus akustikon toteuttamana.</p> <p>Olemassa olevissa kohteissa äänieristystä voidaan arvioida esimerkiksi kuuntelemalla keskustelua tilan ulkopuolelta ovien, seinien sekä ilmastointiputkien ja muiden läpivientien kohdalta. Tilan äänieristystä voidaan myös tarvittaessa verrata rakenteille annettavaan ilmaääneneristävyysvaatimukseen. Ilmaääneneristävyysvaatimus ei kuitenkaan sellaisenaan saa ohjata äänieristyksen arviointia.</p> <p>Äänieristysvaatimus voidaan tarvittaessa saavuttaa esimerkiksi rakenteiden ja läpivientien eristävyysparantamisella tai arvioitavan tilan ulkopuolisten tilojen taustamelulla.</p>
<p>F.3 Salaa katselun estäminen</p>		
<p>Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse näkemään oikeudettomasti alueella käsiteltäviä salassa pidettäviä tietoja. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen keskusteltavaan tietoon että laittomalta tiedustelulta</p>		
<p>F.3.1 Salaa katselun estäminen</p>	<p>Salassa pidettävän tai turvallisuusluokitellun aineiston salaa katselu, vahingossa tapahtuva mukaan lukien, käsittelyn aikana on estettävä.</p>	<p>Tilan lasipinnat voidaan suojata sälekaihtimilla, verhoilla tai kiinteillä kalvoilla.</p> <p>Salaa katselun riskiä voidaan pienentää myös esimerkiksi työpisteiden sijoittelun ja näkösuojasermien avulla sekä käyttämällä tietokoneen näytönsuojia (voidaan toteuttaa sähköisenä tai erillisellä kalvolla).</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.4 Pääsynhallinta		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy alueelle, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat ja valvoa alueella liikkuvia		
F.4.1 Pääsy tilaan	Itsenäinen pääsy tilaan tulee olla vain asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä, jonka luotettavuus on varmistettu ja jolla on <u>erityinen lupa</u> tulla alueelle. Alueelle pääsemisen perusteena tulee olla tiedonsaantitarve.	Tapauskohtaisesti erityinen lupa tulla alueelle voi tarkoittaa myös työskentelytarvetta alueella.
F.4.2. Kulunhallinta	<p>Tila on valvottava sähköisellä kulunvalvonnalla siten, että vain tunnistetuilla ja valtuutetuilla, joille on myönnetty erityinen lupa tulla alueelle, on pääsy tilaan/alueelle.</p> <p>Tila on lukittava aina, kun se ei ole miehitetty.</p> <p>Elektroninen kulunvalvontajärjestelmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SFS-EN 60839-11-1 ja SFS-EN 60839-11-2 - Alueen rajalla kaikkea kulkua valvotaan sisään ja ulos (2-puolinen kulunvalvonta). - Tilan kulkutapahtumat tulee voida myöhemmin todentaa. <p>Käyttölukko alueen rajalla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukot heloineen: SFS 7020 (+SFS 5970), vähintään luokka 1 <p>Varmuuslukko alueen rajalla, varmuusluokka 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukot heloineen: SFS 7020 (+SFS 5970), vähintään luokka 3 <p>Mahdolliset alueen sisällä olevien ovien käyttölukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukot heloineen: SFS 7020 (+SFS 5970), vähintään luokka 1 <p>Lukkojen avainten kopiointi tulee olla estetty voimassa olevalla patenttisuojaalla.</p> <p>Turva-alueelle ei saa päästä alemman luokan tilaan sopivalla yleisavaimella. Tilan yleisavaimen tai vastaavan kulkutunnisteen vieminen ulos kiinteistön tiloista on kielletty.</p>	<p>Alueen rajalla voidaan käyttää vahvennettua tunnistamismenettelyä. Sähköistä kulunvalvontajärjestelmää käytettäessä voidaan ulko-lukijan PIN-koodikysely aktivoida päälle esim. virka-ajan jälkeiselle ajalle tai jatkuvasti.</p> <p>Kulkutapahtumissa tulee olla päivämäärä ja kellonaika vähintään minuutin tarkkuudella ja että loki on oltava selvitettävissä vähintään vuoden ajalta.</p> <p>Mikäli alueen käyntiovi toimii hätäpoistumisreitteinä, oven hätäavaus toteutetaan rikosilmoitinjärjestelmään liitettyllä rikolasi -painikkeella.</p> <p>Poikkeus- ja hätätilanteita varten luodaan riittävät järjestelyt, joilla varmistetaan hallittu pääsy alueelle esim. tulipalo-, vesivahinko-, rikos- tai sairaskohtaustilanteissa. Menettelyt kuvataan toimipaikan turvallisuussuunnitelmassa.</p>
F.4.3 Vastuuhenkilö	Tilalle on nimetty vastuuhenkilö ja tälle varahenkilö, joka huolehtii pääsyoikeuksien, kulkutunnisteiden ja avainten hallinnasta.	

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

<p>F.4.4 Avainhallinta / Pääsyoikeuksien hallinta</p>	<p>Vastuuhenkilö on määritellyt ja ottanut käyttöön ainakin seuraavat menettelyt ja roolit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pääsyoikeuksien ja avainten hallinnan menettelytavat ja roolit on luotu, dokumentoitu ja ohjeistettu. 2. pääsyoikeuksien ja avainten haltijoista on lista. 3. pääsyoikeudet tarkastetaan säännöllisesti ja ne pidetään ajan tasalla. 4. avainten ja kulkutunnisteiden lisätilauksia ja muutoksia koskevat toimet on vastuutettu. 5. avainkortteja, jakamattomia avaimia ja kulkutunnisteita säilytetään asianmukaisesti. 6. avaimet voidaan luovuttaa vain itsenäisen pääsyoikeuden alueelle saaneelle henkilölle. 7. henkilöstössä tapahtuvat muutokset välittyvät tarvittaessa avainten hallintaoikeuteen. <p>Turva-alueen vara-avaimia sekä avainkorttia säilytetään vastuuhenkilön toimesta hyväksytyssä kassakaapissa suljettuna sinetöityyn, sulkemispäiväyksellä ja kuittauksella varustettuun säilytyskuoreen TAI sinetöitynä lukitussa ja valvotussa käyttäjän yksilöivässä avainturvakaapissa. Avaimet luovutetaan vain työtehtävään liittyen ja kuittausta vastaan.</p>	<p>Avaimet, kulkutunnisteet, PIN-koodit ja henkilökortti tulee säilyttää erillään.</p>
<p>F.4.5 Henkilöiden tunnistaminen</p>	<p>Tiloissa asioidessa tulee pitää näkyvillä kuvallista työnantajan myöntämää henkilökorttia.</p>	<p>Työnantajan myöntämä kuvallinen henkilökortti tulee olla näkyvillä, sekä henkilöllisyys tulee olla luotettavasti todennettavissa (esim. virallinen henkilökortti, passi tai ajokortti). Henkilöllisyys tulee pystyä osoittamaan vartiointi- ja turvallisuushenkilöstölle pyydettäessä.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.5 Vierailijat		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti tunnistettujen ja valtuutettujen vierailijoiden pääsy ja oleskelu alueella, havaita luvattomat pääsy-yritykset, estää asiattomien henkilöiden pääsy, tunnistaa alueella liikkuvat vierailijat ja valvoa alueella liikkuvia.		
F.5.1 Vierailijahallinta	<p>Muilla kuin asianmukaisesti tunnistetuilla ja valtuutetuilla henkilöillä (vierailijoilla) on aina oltava saattaja.</p> <p>Vierailijahallinnan menettelyohje (yleinen):</p> <ul style="list-style-type: none"> - vieras tunnistetaan ja varustetaan vieraskortilla. - vierailu kirjataan ja vierailijatiedot säilytetään tietosuojaa huomioiden - vierailijoita ei päästetä tai jätetä tiloihin valvomatta. Vierailun isäntä vastaa ulkopuolisista henkilöistä koko vierailun ajan. - henkilöstö on ohjeistettu vierailijoiden isännöintiä varten huolehtiminen, ettei vieras pääse oikeudettomasti näkemään, kuulemaan tai muutoin saa haltuunsa turvallisuusluokiteltua tietoa. 	<p>Vierailijahallintamenettely on kuvattu toimipaikan turvallisuussuunnitelmassa.</p> <p>Vieraat otetaan vastaan kiinteistön aula-, vastaanotto- tai odotustiloissa, joista isäntä noutaa vieraat ja saattaa tiloissa. Tunnistettu, kirjattu ja vieraskortilla varustettu vieras voidaan päästää odotustiloista myös valvotulla alueella sijaitsevalle kokouskeskusalueelle tai neuvotteluhuoneisiin mikäli tilat sijaitsevat aula- ja vastaanottotilojen yhteydessä ja tiloihin kulkeminen ei tapahdu korkeamman turvallisuusalueen kautta eikä kulkujärjestely vaaranna turvajärjestelyiden toteutumista.</p>
F.5.2 Tilaan kohdistuvat ylläpitotoimet	<p>Tilan ja sen laitteistojen huolto-, asennus- ja siivoustoimet tapahtuvat valvottuna vain tilaan hyväksytyen henkilön toimesta.</p> <p>Turvallisuusluokitellun aineiston käsittely tilassa huoltotöiden aikana kielletty.</p>	
F.6 Aineiston säilytys		
Tavoite: Mahdollistaa asianmukaisesti valtuutettujen henkilöiden pääsy säilytettävään tietoon, vaikeuttaa ja hidastaa luvattonta pääsyä säilytettävään tietoon ja havaita luvattomat toimet.		
F.6.1 Aineiston säilytys	<p>Säilytys alueen sisälle sijoitetussa kassakaapissa tai vaihtoehtoisesti holvissa, joka tarjoaa suojan murtoa sekä tulipaloa vastaan.</p> <p>Murtosuojaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TL III vähintään Euro II SFS-EN 1143-1 (kassakaappi tai holvi). - TL II vähintään Euro III SFS-EN 1143-1 (kassakaappi tai holvi). - Alle 1000 kg:n painoinen kassakaappi tulee kiinnittää lattiaan pulttaamalla valmistajan ohjeen mukaisesti. <p>Palosuojaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toteutus säilytettävän aineiston muodon mukaisesti (paperi / sähköinen) - 60 P tai 60 DIS (VDMA 24 491) - yhdistelmäkaappi 60P + 60 Diskette (NT FIRE 017) - datasuojaus voidaan toteuttaa lokeroratkaisulla 	<p>Kassakaappeja koskeva hyvä hallintatapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastuuhenkilö ja varahenkilö nimetty ja perehdytetty tehtävään - kassakaapin kirjallinen asennuspöytäkirja ja käyttöohjeet vastuuhenkilön hallussa - tehdaskoodi ja master-koodi on vaihdettu käyttöönoton yhteydessä, koodit vain vastuuhenkilön tiedossa ja hallussa - kaapille ohjelmoidut käyttäjäkoodit riittävän turvallisia numeroyhdistelmiä, henkilökohtaisia ja koodit dokumentoitu vastuuhenkilön toimesta - huoltoavaimet ja mahdolliset sisälokeroiden avaimet säilytetään vastuuhenkilön toimesta turvallisessa paikassa - sisälokeroiden avaintenhallinta ja luovutuksia koskevat kuittaukset ajan tasalla

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	<p>Kassakaappia ei tulisi sijoittaa ulkoseinää vasten.</p> <p>Kassakaapille on nimetty vastuuhenkilö, joka huolehtii avainten tai numeroyhdistelmien hallinnasta hyvän hallintatavan mukaisesti</p> <p>Kassakaappien numeroyhdistelmät on vaihdettava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uuden turvallisen säilytyspaikan vastaanoton yhteydessä. • aina, kun numeroyhdistelmän tuntevassa henkilöstössä tapahtuu muutos. • aina, kun tiedot ovat vaarantuneet tai kun niiden epäillään vaarantuneen. • kun jokin lukoista on huollettu tai korjattu. • vähintään 12 kuukauden välein. <p>Avaimet tai numeroyhdistelmät tulee antaa vain käyttöön oikeutetuille. Kyseisten henkilöiden on osattava mahdolliset numeroyhdistelmät ulkoa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kassakaapin toimintakunto varmistetaan säännöllisin huoltotoimenpitein. - patterikäyttöisen näppäinlukon patterit vaihdetaan ennakoivasti säännöllisin väliajoin, esim. kerran vuodessa. - lisätietoja kaappivalmistajan ohjeista.
F.7 Turvatekniset järjestelmät		
Tavoite: Alueella ilmenevien poikkeamien ennalta ehkäiseminen, luvattoman toimien tai niiden yritysten havaitseminen, hälytystilanteiden todentaminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen.		
F.7.1. Turvallisuustekniset järjestelmät, kameravalvonta	<p>Tilaa, tai sitä ympäröivää aluetta, valvotaan tallentavalla ja tunnistettavan tallennekuvan tuottavalla kameravalvonnalla. Tallennusaika tulee olla riittävä, vähintään 30 vuorokautta.</p> <p>Huomioitava kameravalvontajärjestelmän vaatima riittävä valaistus myös pimeällä.</p>	<p>Referenssistandardi: SFS-EN 62676</p> <p>Turva-alueelle toteutetaan tarvittaessa riskiarvioon perustuen oma erillinen kameravalvontajärjestelmä erillään kiinteistön järjestelmästä.</p> <p>Riskiarvioinnin perusteella kiinteistön porraskäytävät, hissiaulat, hissit ja poistumisreitit varustetaan tallentavalla kameravalvontajärjestelmällä.</p>
F.7.2 Turvallisuustekniset järjestelmät, tunkeutumisen ilmaisu (rikosilmoitinjärjestelmä)	<p>Tilassa on oltava rikosilmoitinjärjestelmä (vähintään SFS-EN 50131, luokka 3).</p> <p>Ovet, aukot, ikkunat ja tilat on valvottava.</p> <p>Ilmoituksen siirto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valvottu yhteys ja kahdennettu ilmoituksensiirto (SFS-EN 50136-1 DP3 tai SP5 mukaisesti). - Rikosilmoitinjärjestelmä ja ilmoituksensiirto testataan kerran kuukaudessa. - Testaukset tulee dokumentoida. 	<p>Referenssistandardit: Rikosilmoitinjärjestelmä: SFS-EN 50131, luokat 1-4 Ilmoituksensiirto: SFS-EN 50136-1 (DP1-DP4 ja SP5-SP6)</p> <p>Turva-alueelle toteutetaan tarvittaessa oma erillinen rikosilmoitinjärjestelmä erilleen kiinteistön järjestelmästä. Rikosilmoitinjärjestelmä standardin luokan 3 mukaisena ja yhteydensiirto DP3-DP4 tai SP5-SP6. Valvottu ja kahdennettu yhteys.</p> <p>Tila varustetaan sisäpuolelle sijoitettavilla ja rikosilmoittimeen liitetyillä hätäpainikkeilla tai puhelimilla, joilla voidaan hälyttää apua esim. sairaskohtaustilanteessa.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.7.3 Olosuhdevalvonta	<p>Alueella tulee olla säilytettävän tiedon ja tietojärjestelmävaatimuksiin nähden riittävä olosuhdevalvonta esimerkiksi tulipalon, vesivahingon, kaasuvuodon, pölyn ja tärinän varalta.</p> <p>Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.</p>	<p>Kriittiset tilat kuten esim. laitetilat tai arkistotilat varustetaan riskiperusteisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> d) vesivuodon ilmaisevilla antureilla tai vedenkulutuspoikkeamia seuraavalla, analysoivalla ja hälyttävällä järjestelmällä. e) tavoitearvon ylittävästä lämpötilan noususta hälyttävällä ilmaisimella (lämpötilahälytys) f) omaehtoisella palonilmaisujärjestelmällä ellei kiinteistöä ja tilaa ole varustettu automaattisella paloilmoitinjärjestelmällä.
F.7.4 Turvallisuusteknisten järjestelmien ylläpito ja hallinta	<p>Käytettävät turvallisuustekniset järjestelmät pidetään toimintakuntoisina huolehtimalla tarvittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä, toiminnan testauksista sekä dokumentaation ajantasaisuudesta laitevalmistajan ohjeiden ja suositusten mukaisesti.</p> <p>Järjestelmäoikeuksien hallinnassa tulee noudattaa vähimpien oikeuksien periaatetta.</p>	<p>Turvallisuusteknisten järjestelmien huolto- ja ylläpitotoimenpiteiden, dokumentoinnin, testauksen ja hallinnan suunnittelu ja toteutus erillisen ohjeen mukaisesti.</p>
F.8 Vartiointi		
Tavoite: Luvattomien toimien ennalta ehkäiseminen, havaitseminen, estäminen sekä tapahtuneiden poikkeamien selvittäminen. Vartiointihenkilöstö toimii myös ensivasteena erilaisten tapaturmien ja onnettomuuksien hallinnassa sekä viranomaisten tukena.		
F.8.1 Vartiointi	<p>Ei erityisiä vaatimuksia, ellei salassa pidettävän tietoaineiston säilytysratkaisusta tai riskienarvioinnin tuloksista johtuen nähdä tarpeelliseksi.</p> <p>Vartiomisliikkeen hälytyskeskuksen tulee täyttää SFS-EN 50518 standardin vaatimukset.</p>	<p>Liikkeen on oltava standardin mukaisesti pätevä ja lisäksi ylläpidettävä SFS-EN ISO 9001:n mukaista sertifioitua tai vastaavaa laadunhallintajärjestelmää tai liikkeen tulee olla arvioitu soveltuvin osin tätä standardia vastaavaksi.</p>
F.9 Varautuminen		
Tavoite: Varmistaa kriittisten järjestelmien sähkönsaanti yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta.		
F.9.1. Varavoima ja UPS	<p>Kriittiseksi tunnistetut tietojärjestelmät ja talotekniset järjestelmät voidaan varustaa varavoima- tai UPS-ratkaisulla yllättävien virtapiikkien tai sähkökatkosten varalta. Se mahdollistaa järjestelmän toiminnan siksi aikaa, kunnes se voidaan ajaa hallitusti alas ja siirtyä jatkuvuussuunnitelman mukaiseen toimintaan.</p> <p>Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.</p>	

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

F.10 Tila- ja laitetarkastukset		
Tavoite: Estää että sivulliset eivät pääse näkemään, kuulemaan tai saa muutoin haltuunsa oikeudettomasti alueella käsiteltäviä salassa pidettäviä tietoja elektronisten laitteiden avulla. Estämisellä tarkoitetaan tiedon suojaamista sekä henkilöiltä, joilla ei ole tiedonsaantitarvetta (need-to-know) kyseiseen tietoon että laittomalta tiedustelulta.		
F.10.1 Tila- ja laitetarkastukset	<p>Tiloihin, joissa käsitellään turvallisuusluokan I tai II tietoja, saa tuoda ainoastaan hyväksytyjä elektronisia laitteita.</p> <p>Viranomaisen tulisi tarvittaessa tarkastaa kaikki laitteet ennen kuin niitä voidaan käyttää alueella.</p> <p>Hyväksymättömät laitteet kuten esim. mobiililaitteet, matkapuhelimet, tabletit, älykellot ja -sormukset joissa voi olla paikannustoiminto tai Bluetooth-ominaisuus tulee jättää alueen ulkopuolelle tähän varattuun säilytyslokeroon.</p> <p>Tila tai alue on tarkastettava säännöllisesti fyysisesti tai teknisesti luvattomien laitteiden tai yhteyksien havaitsemiseksi.</p> <p>Tällaiset tarkastukset tulisi suorittaa myös mahdollisen luvattoman sisäänpääsyn tai sen epäilyn johdosta.</p>	

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Palo- ja pelastusturvallisuuden suositukset

Palo- ja pelastusturvallisuus		
Turvallisuuden osa-alue	Vähimmäissuositus	Lisätietoja ja suosituksia
P. 1 Rakenteellinen paloturvallisuus		
Tavoite: Toteuttaa ja ylläpitää rakennuksen käyttö turvallisena käyttäjille		
Rakenteellinen paloturvallisuus	Rakennusluvan, lakien ja asetusten, rakentamismääräysten sekä viranomaisvaatimusten mukaisesti toteutetut rakenteelliset paloturvallisuusratkaisut.	Riskien arvioinnin perusteella voidaan parantaa rakenteellista paloturvallisuutta vähimmäisvaatimusten lisäksi palon syttymisen rajoittamiseksi, palon leviämisen estämiseksi, poistumisen turvaamiseksi sekä rakennuksen sortumisen estämiseksi.
P. 2 Opasteet		
Tavoite: Selkeä opastus kiinteistölle saapumiseen, siellä liikkumiseen ja poistumiseen		
Opasteet	<p>Liikkuminen ja poistuminen kiinteistön alueella ja tiloissa tulee olla selkeästi merkitty opastein.</p> <p>Katuliitymässä tulee olla selkeästi havaittavissa kadun nimi ja numero. Ulkoalueella tulee olla opaste alueella liikkumista varten.</p> <p>Rakennukset ja porraskäytävät tulee olla yksilöity ja merkitty selkeästi. Kerrokset tulee olla numeroituja porraskäytävissä ja auloissa.</p> <p>Kiinteistö- ja paloturvatekniikka tulee olla merkitty opastein: sähköpääkeskus, lämmönjakuhuone, veden pääsulku, ilmastointikonehuoneet, paloilmoitinkeskus, sprinklerikeskus, kaasusammutuskeskus, savunpoistokeskus, väestönsuoja, räjähdysvaaralliset tilat, kaasukeskus, palavat nesteet ja kaasut, kemikaalien säilytys, palokunnan syöttöliittimet, alkusammutus- ja ensiapuvälineiden sijainnit sekä poistumisopasteet.</p> <p>Kokoontumispaikka tulee olla merkitty kyltillä paikan päällä.</p>	<p>Kiinteistön ulkoalueella tulee olla selkeästi opastettu kiinteistölle saapuminen, rakennukset ja porraskäytävät sekä palo- ja pelastusturvallisuuden kannalta merkittävät tilat tai sijainnit.</p> <p>Rakennusten ja tilojen sisällä tulee olla merkittynä kerrokset sekä tiloissa liikkumisen ja turvallisuuden kannalta merkittävät tilat tai sijainnit.</p> <p>Poistumis- ja turvallisuuspiirustukset sekä suojeleorganisaation varusteet (liivit, laminoitu turvallisuuspiirustus, käsivalaisin, muistivihko, kynä, "post it" -laput, tarvittaessa megafoni, pilli)</p> <p>Myös ensiapupisteet tulee merkitä opastein.</p>
P. 3 Valaistus		
Tavoite: Turvallinen liikkuminen kiinteistön alueella ja kiinteistössä sekä turvallisen poistumisen varmentaminen		
Valaistus	<p>Ulkoalueilla olevat kulkureitit, poistumisreitit ja pysäköintialueet tulee olla valaistuja.</p> <p>Kiinteistön alueen ja rakennusten yleisvalaistuksen tulee olla riittävää alueella turvallisen liikkumisen mahdollistamiseksi sekä osaltaan rikosten tai ilkivallan ennaltaehkäisemiseksi.</p> <p>Tiloissa ja poistumisreiteillä tulee olla riittävä yleisvalaistus silloin, kun tiloja käytetään.</p>	<p>Riskien arvioinnin perusteella suositellaan tarvittaessa hätätilanteiden varalta poistumisreittien valaistusta mukaan lukien turvalaistus.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

P.4 Palo- ja pelastusturvallisuustekniikka		
Tavoite: Jatkuva henkilö- ja paloturvallisuuden varmistaminen		
Palo- ja pelastusturvallisuustekniikka	<p>Rakennusluvan, lakien ja asetusten sekä viranomaisvaatimusten mukaisesti toteutetut palo- ja pelastusturvallisuuden tekniset ratkaisut.</p> <p>Näitä järjestelmiä ovat; palonilmaisu-, sammutus- ja savunpoistolaitteet, alkusammutusvälineistö, poistumisopasteet sekä turva- ja poistumisreittivalaistus.</p>	<p>Riskien arvioinnin perusteella täydennetään omaehtoisesti tilojen tai kiinteistön palo- ja pelastusturvallisuuden teknisiä ratkaisuja. Perustana ratkaisuille on rakennusluvan mukaisuus ja lakien sekä asetusten ja viranomaisvaatimusten täyttäminen. Lisäksi voidaan tehdä tarpeiden mukaisia omaehtoisia parannustoimenpiteitä kohteen käyttäjien tarpeiden ja tilojen käyttötarkoituksen mukaisesti.</p> <p>Parannustoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi automaattinen kuulutusjärjestelmä, hälytyskeskuksen valvoma palovaroitinjärjestelmä, poistumisreittien omaehtoisesti parannettu opastus ja valaistus. Tarve arvioidaan riskiperusteisesti.</p> <p>Häiriö- ja onnettomuustilanteista viestimiseen suositellaan käyttöön välinettä, jolla voidaan varoittaa tai tiedottaa ihmisiä nopeasti vaaratilanteista tai häiriöistä. Käyttöön voi harkita esimerkiksi mobiililaitteilla käytettävää työkalua.</p>
P.5 Palo- ja pelastusturvallisuusteknisten järjestelmien ylläpito ja hallinta		
Tavoite: Järjestelmien toiminnan varmentaminen		
Palo- ja pelastusturvallisuusteknisten järjestelmien ylläpito ja hallinta	Palo- ja pelastusturvallisuustekniset järjestelmät pidetään toimintakuntoisina noudattamalla järjestelmäkohtaisia kunnossapito-ohjelmia, suorittamalla määräaikaistarkastukset laitteiden hoitajien toimesta, huollot valtuutetun yrityksen toimesta ja määriteltyjen järjestelmien osalta määräaikaistarkastukset hyväksytyt tarkastuslaitoksen toimesta. Toteutuksissa otetaan huomioon laitevalmistajan ohjeet ja suositukset.	
P.6 Ensiapuvälineet ja -varusteet		
Tavoite: Hankkia ja ylläpitää sairauskohtauksia sekä vaara- ja onnettomuustilanteita varten tarvittavat ensiapuvälineet ja -varusteet		
Ensiapuvälineet ja -varusteet	<p>Tiloissa tulisi olla ensiapuvälineet ja -varusteet. Vähintään 1 ensiapuvälinepiste (ensiapukaappi, -varustelaukku tai -pakkaus) alkavaa 1000 m2 kohde sekä vähintään 1 ensiapuvälinepiste/kerros.</p> <p>Kaikki ensiapuvälineet ja -varusteet tulee olla selkeästi merkitty ja opastettu.</p>	Ensiapuvälineet ja niiden määrä tulee valita riskien arvioinnin perusteella ja huomioiden kohteen ja tilojen käyttötarkoitus, toiminta ja henkilömäärä.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	<p>Tarkastukset tulisi suorittaa vähintään kerran vuodessa. Välinetäydennykset tulisi tehdä tarkastuksen yhteydessä tai tarvittaessa.</p> <p>Työpaikkatiloihin, joihin pelastuslaitoksen keskimääräinen vasteaika on 15 min ja joissa työskentelee vähintään 50 henkilöä, suositellaan defibrillaattoria. Defibrillaattoria suositellaan myös kohteisiin, joissa työskentelee yli 300 henkilöä.</p>	
--	---	--

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Väestönsuojia koskevat suositukset

Väestönsuojat		
Osa-alue	Vähimmäissuositus	Lisätietoja ja suosituksia
Rakennuttaminen		
Tavoite: väestönsuojatilat mitoitetaan, sijoitetaan ja rakennetaan lain ja asetusten vaatimusten mukaisesti. Väestönsuojien rakenteelliset ominaisuudet ja laitteet sekä varusteet täyttävät lain ja asetusten mukaiset vaatimukset.		
Rakentaminen	<p>Rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä:</p> <p>PelL 379/2011, 71§: Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja.</p>	
Sijoittaminen ja mitoitus	<p>Väestönsuoja saadaan sijoittaa enintään 500 metrin päähän rakennuksesta, jota varten se rakennetaan (Vna 408/2011). PelL71 §:n 4 momentin mukainen yhteinen väestönsuoja saadaan sijoittaa tätä, kauemmaksi, jos rakennusluvan myöntävä viranomainen näin erityisistä syistä päättää.</p> <p>Väestönsuojan mitoitusperusteet on kirjattu väestönsuojista annettuun Valtioneuvoston asetukseen (Vna 408/2011, 2§).</p> <p>Mitoituksessa on huomioitava soveltuvin osin myös sisäministeriön asetus väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta (Sma 506/2011).</p>	Sijoittumisesta ja mitoituksesta annetuista säädöksistä voidaan poiketa, mikäli kyseessä ei ole PelL 379/2011, 71§:n mukainen väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden alainen suojatila, vaan suojatila rakennetaan muun toiminnan tarpeista lähtien. Näissä tapauksissa vaatimukset suojatilalle tulevat toiminnasta.
Rakenteet	PelL 379/2011, 74§: Väestönsuojan tulee antaa siinä oleskeleville suojaa asevaikutuksilta ja rakennussortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta. Väestönsuojan lämpötilan, ilmanlaadun ja hygieenisen varustetason	Väestönsuojan rakenteista annetuista säädöksistä voidaan poiketa, mikäli kyseessä ei ole PelL 379/2011, 71§:n mukainen väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden alainen suojatila, vaan suojatila rakennetaan muun toiminnan tarpeista lähtien. Näissä tapauksissa

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

	<p>tulee olla tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä.</p> <p>Väestönsuojien rakenteellisten ominaisuuksien on täytettävä Väestönsuojista annetun asetuksen (Vna 408/2011) mukaiset vaatimukset.</p> <p>Väestönsuojien on täytettävä väestönsuojien teknisistä yksityiskohdista sisäministeriön asetuksessa (Sma 506/2011) annetut tarkemmat säädökset.</p>	<p>rakenteista annettuja vaatimuksia ja määräyksiä on syytä pitää vähimmäisvaatimuksena.</p>
Laitteet ja varusteet	<p>Väestönsuojan laitteiden ja varusteiden on täytettävä seuraavien asetusten mukaiset vaatimukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista 409/2011 • Sisäministeriön asetus 506/2011 väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta 	
<p>Kunnossapito, huollot, tarkastukset ja käyttö</p>		
<p>Tavoite: Senaatin vastuulla olevat väestönsuojat täyttävät väestönsuojien kunnolle ja käytettävyydelle asetetut vaatimukset ja ne ovat otettavissa väestönsuojakäyttöön vaatimusten mukaisessa ajassa.</p>		
Kunnossapito, huollot ja tarkastukset.	<p>Väestönsuojien on rakenteiden, laitteiden ja varusteiden puolesta täytettävä ne vaatimukset, jotka ovat olleet voimassa rakennusluvan myöntämishetkellä.</p> <p>Sma 506/2011: Rakennuksen omistajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että väestönsuojien teknisiä ominaisuuksia ja väestönsuojan laitteiden kunnossapitoa koskevat vaatimukset täyttyvät.</p> <p>Väestönsuojan ja sen laitteiden toimintakunnon varmistamiseksi väestönsuojissa toteutetaan täysimittainen tiiveyskoe vähintään 10 vuoden välein.</p> <p>Kaikista tarkastuksista laaditaan tarkastuspöytäkirja, johon tehdään merkinnät suoritetuista tarkastuksista laitekohtaisesti. Tarkastusten perusteella havaitut puutteet on sisällytettävä kiinteistön kunnossapitosuunnitelmaan ja saatettava vaatimusten mukaiselle tasolle.</p> <p>Kaikkiin tarkastettaviin väestönsuojan laitteisiin lisätään tarkastuksen jälkeen merkintä, josta käy ilmi tarkastuspäivämäärä ja tarkastuksen toteuttaja.</p>	<p>Väestönsuojien osalta tulisi tehdä vuosittain seuraavat tarkastukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väestönsuojan teknisen kunnan kartoitus sekä laitteiden tarkastus ja koekäyttö. Tarkastus kattaa mm. merkinnät, ilmanvaihtolaitteet, ylipainemittarin, vesipisteen ja viemärilaitteet. • Suojelumateriaalin, työvälineiden sekä muun varustuksen kunnan ja määrän tarkastus. Näihin lukeutuvat työkalut, suojeluhenkilöstön varusteet, sulkutelta, käymälät sekä vesiasiastiat. <p>Väestönsuojan asiakirjat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarkastuspöytäkirja suojan tiloista. • Tarkastuspöytäkirja suojan laitteista ja varusteista. • Tarkastuspöytäkirja tiiveyskokeen suorittamisesta. • Ilmanvaihtolaitteen käyttö-, huolto- ja toimintaohjeet. • Suojan käyttöönotto- ja tyhjentämisohje. • Suojan pohjapiirustus.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Kunnostamisvelvollisuus muutos- ja korjaustyön yhteydessä	PeL 379/2011, 72§: Toteutettaessa rakennusluvan edellyttämä rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva korjaus- tai muutostyö tai käyttötarkoituksen muutos, on kohteen väestönsuoja kunnostettava siten, että se täyttää nykyiset säännökset, vähintään laitteiden ja varusteiden osalta.	
Väestönsuojan käyttö normaalioloissa ja käyttöönottovalmius	<p>Väestönsuojat sekä väestönsuojeluvälineet ja -laitteet on pidettävä sellaisessa kunnossa, että väestönsuoja voidaan ottaa käyttöön 72 tunnissa (PeL 379/2011, 76§).</p> <p>Väestönsuojan normaaliolojen aikainen käyttö ei saa olla luonteeltaan sellaista, että se vaarantaa tai haittaa tilojen käyttöä väestönsuojatarkoitukseen. Normaaliolojen käyttö ei saa vahingoittaa väestönsuojan rakenteita, laitteita tai varusteita, eikä siitä saa aiheutua haittaa (esim. vaaralliset yhdisteet ja hajuhaitat) tilojen väestönsuojakäytölle.</p>	<p>Osana kohteiden omatoimista varautumista tulisi laatia ja ylläpitää väestönsuojiiin tyhjennys- ja käyttöönottosuunnitelmat, joista käy ilmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millä toimenpiteillä ja kenen toimesta suoja saatetaan väestönsuojakäyttöön. • Mihin väestönsuojaan rauhanajan käytössä sijoitettu ylimääräinen ja väestönsuojakäyttöön nähden tarpeeton materiaali siirretään ja kenen toimesta. • Miten väestönsuoja saatetaan teknisesti ja rakenteellisesti väestönsuojakäyttöön ja kenen toimesta, sisältäen tarvittavat työkalut sekä toimenpideohjeet.

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Palvelutyöpisteitä koskevat suositukset

Vähimmäissuosituksot erityyppisille palvelupisteille. Mikäli tiloissa käsitellään tai säilytetään salassa pidettävää ja/tai turvallisuusluokiteltua tietoa, tulisi huomioida lisäksi kyseisen turvallisuusalueen vähimmäisvaatimukset.

Palvelupiste, sermirakenteinen

Avorakenteinen	
Tilasuunnittelu	
Kategoria	Vaatus
1. Sijainti, rajat ja näkyvyys	<p>Palvelupiste on sijoitettu rakennuksen tiloihin ja kulkureitteihin nähden optimaaliseen paikkaan ja erotettu selkeästi asiakkaille kuuluvasta alueesta. Palvelupisteestä on hyvä näkyvyys ympäristöön ja se myös näkyy selkeästi ympäristössään.</p> <p>Vierailla on suora kulkureitti sisääntuloväylältä vastaanottopisteeseen.</p> <p>Palvelupiste on sijoitettu muualle kuin ulkoikkunaseinälle, mikäli rakennus sijaitsee katutasossa.</p> <p>Palvelupiste on erotettu rakenteellisesti lukittavilla "veräjillä" asiakkaalle kuuluvasta alueesta, esim. aulatilasta.</p> <p>Vastaanottopisteestä on suora näköyhteys sisääntuloväylälle, aulatiloihin, naulakolle ja hisseille.</p>
2. Tilat, toimivuus ja rakenteet	<p>Asiakas/ vieras ei pääse työntekijään vapaasti käsiksi, ja työntekijällä on tilaa väistyä taaksepäin.</p> <p>Kulku työntekijän taakse on estetty.</p>
3. Salakuuntelu	Ei erillisvaatimuksia.
4. Hätäpoistuminen	<p>Palvelupisteeseen/ -pisteestä tulee olla ainakin kaksi kulkureittiä, jotta henkilö pääsee tarvittaessa pakenemaan.</p> <p>Työntekijällä on mahdollisuus poistua joko vastaanottopisteen molemmilta sivuilta tai takakautta.</p>
5. Kalusteet	<p>Kalusteiden valinnassa on huomioitu uhkatilanteiden ennaltaehkäisy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sijoittelu mahdollistaa pakenemisen Estävät/ vaikeuttavat asiakkaan pääsyä käsiksi työntekijään Mahdollistavat teknisten turvalaitteiden sujuvan ja häiriöttömän käytön Selvästi toisen henkilön vahingoittamiseen soveltuvia esineitä ei pidetä asiakkaan/ vierailijan saatavilla
6. Aula- ja odotustila	<p>Asiakkaalle kuuluva alue erotettu selkeästi henkilökunnalle kuuluvista tiloista.</p> <p>Aula- ja odotustilaa on riittävästi, sen on avaraa, siistiä ja viihtyisää, ettei odotus ja jonotus lisää turhaan aggressiota.</p>
7. Opasteet	<p>Sisäänkäynnissä, kulkureiteillä ja odotustilassa on riittävät opasteet. Selkeät opasteet vähentävät asiakkaiden ärtymystä.</p> <p>Pelkästään henkilökunnalle tarkoitettut tilat merkitään selkeästi.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Tekniset turvajärjestelmät	
Kategoria	Vaatus
8. Puheyhteys	<p>Palvelupisteessä on tarvittaessa puheyhteys muualle.</p> <p>Vastaanotuspisteessä on puhelin ja tarvittaessa ovipuhelin, josta saadaan puheyhteys kaukoavattaville oville.</p> <p>Nopean hälytysyhteyden mahdollistamiseksi yhteys esim. vartijalle tai läheiseen työpisteeseen on esimerkiksi puhelimen pikavalinnassa.</p>
9. Hälytysyhteys	<p>Palvelupisteestä tulee olla hälytysyhteys muualle (hälytyspainike).</p> <p>Hälytyspainikkeen huomaamaton käyttö on huomioitu suunnittelussa (laitevalinta, - määrä, -sijoittelu)</p> <p>Hälytysketju on suunniteltu loppuun asti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hälytyksen vastaanottaja • vasteaika • henkilöstön tietoisuus vastaanottajasta ja vasteajasta
10. Kulunvalvonta	<p>Asiakkaiden kulkua aula- ja odotustiloista henkilökunnan tiloihin rajoitetaan riittävästi sähköisellä kulunvalvontajärjestelmällä tai mekaanisella lukituksella.</p>
11. Kameravalvonta	<p>Riskiarvion perustuen palvelutyöpisteiden alue sekä aula- ja odotustilat varustetaan tarvittaessa kameravalvonnalla.</p> <p>Kameravalvonnasta ilmoittamalla ennalta ehkäistään väkivaltatilanteiden syntymistä ja tallenteiden avulla edesautetaan niiden selvittämistä.</p> <p>Kamera on sijoitettu vastaanotuspisteen takaseinään kuvaamaan asiakas/ vierailija kasvosuunnasta siten, että saadaan ns. tunnistekuva tallennetuksi.</p> <p>Sisääntuloaulaan/ odotustilaan on sijoitettu kamera antamaan yleiskuva sisääntuloväylän liikenteestä ja sisääntulon aulatilojen tapahtumista.</p>
12. Laitesijoittelu	<p>Sijoitetaan työskentelytasolle ainoastaan säännöllisessä käytössä tarvittavat laitteet.</p> <p>Sijoitetaan työaseman näyttö siten, että vierailijoilla ei ole näköyhteyttä siihen.</p> <p>Sijoitetaan turvajärjestelmien keskuslaitteet erilliseen laitetilaan palvelutyöpisteen ulkopuolelle.</p> <p>Työaseman ja kameravalvontajärjestelmän näyttölaitteet sijoitetaan siten, että vierailijoilla ei ole näköyhteyttä niihin. Tarvittaessa käytetään näyttöillä näytönsuojakalvoja.</p>

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

Palvelupiste, huone

Asiakaspalvelupiste	
Tilasuunnittelu	
Kategoria	Vaatus
1. Sijainti, rajat ja näkyvyys	<p>Palvelupiste on sijoitettu rakennuksen tiloihin ja kulkureitteihin nähden optimaaliseen paikkaan ja erotettu selkeästi asiakkaille kuuluvasta alueesta. Palvelupisteestä on hyvä näkyvyys ympäristöön ja se myös näkyy selkeästi ympäristössään.</p> <p>Asiakaspalvelupiste/pisteet on sijoitettu samaan odotustilan kanssa. Asiakaspalvelupisteestä on suora näköyhteys odotustilaan.</p> <p>Asiakaspalvelupisteet on erotettu rakenteellisesti lukittavilla "veräjillä" asiakkaan aluetta olevasta odotustilasta.</p> <p>Jos on erillinen vastaanottopiste ja asiakaspalvelupiste, on vastaanottopisteestä suora näköyhteys odotustilaan tai siihen johtavalle ovelle ja mahdollisuuksien mukaan asiakaspalvelupisteeseen.</p>
2. Tilat, toimivuus ja rakenteet	<p>Asiakas/ vieras ei pääse työntekijään vapaasti käsiksi, ja työntekijällä on tilaa väistyä taaksepäin.</p> <p>Kulku työntekijän taakse on estetty.</p> <p>Työntekijällä ja asiakkaalla on molemmilla mahdollisuus istua.</p> <p>Rakenteellinen suojaus on suunniteltu palvelutyypin ja riskikartoituksen perusteella.</p> <p>Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - avotiski ilman erityisiä suojauksia, kuitenkin mitoitettuna siten, että työntekijään ei suoraan pääse käsiksi - avotiski varustettuna osittain lasilla, joka toimii mm. hälyäänien vaimentajana ja osittaisena esteenä - avotiski varustettuna suojaritilällä ja lasilla (suojaritilä sallii katsekontaktin ja suoran puheyhteyden, mutta estää asiakasta käymään käsiksi työntekijään) - työntekijän ja asiakkaan tila erotettu toisistaan esim. vahvistetulla lasirakenteella (sallii suoran katsekontaktin, mutta vaatii suojarakenteisen asiointiluukun asiakirjojen vaihtoa varten ja mikrofonin/ kaiutinyhteyden puheyhteyttä varten).
3. Salakuuntelu	<p>Mikäli asiakaspalvelupisteitä on useita rinnakkain ja on tarpeen huomioida salakatselu- ja salakuunteluriskin minimointi, voidaan palvelupisteet erottaa toisistaan esimerkiksi sermeillä asiakkaan yksityisyyden säilyttämiseksi.</p>
4. Hätäpoistuminen	<p>Palvelupisteeseen/ -pisteestä tulee olla ainakin kaksi kulkureittiä, jotta henkilö pääsee tarvittaessa pakenemaan.</p> <p>Työntekijällä on mahdollisuus poistua kahteen suuntaan, esim. odotustilan suuntaan ja asiakaspalvelupisteen takana olevaan työtilaan.</p>
5. Kalusteet	<p>Kalusteiden valinnassa on huomioitu uhkatilanteiden ennaltaehkäisy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sijoittelu mahdollistaa pakenemisen • Estävät/ vaikeuttavat asiakkaan pääsyä käsiksi työntekijään • Mahdollistavat teknisten turvalaitteiden sujuvan ja häiriöttömän käytön • Selvästi toisen henkilön vahingoittamiseen soveltuvia esineitä ei pidetä asiakkaan/ vierailijan saatavilla

Senaatin turvallisuusyksikkö

4.1.2022

6. Aula- ja odotustila	Asiakkaalle kuuluva alue erotettu selkeästi henkilökunnalle kuuluvista tiloista. Aula- ja odotustilaa on riittävästi, sen on avaraa, siistiä ja viihtyisää, ettei odotus ja jonotus lisää turhaan aggressiota.
7. Opasteet	Sisäänkäynnissä, kulkureiteillä ja odotustilassa on riittävät opasteet. Selkeät opasteet vähentävät asiakkaiden ärtymystä. Pelkästään henkilökunnalle tarkoitetut tilat merkitään selkeästi.
Tekniset turvajärjestelmät	
Kategoria	Vaatus
8. Puheyhteys	Palvelupisteestä on tarvittaessa puheyhteys muualle. Nopean hälytysyhteyden mahdollistamiseksi yhteys esim. vartijalle tai läheiseen työpisteeseen on puhelimen pikavalinnassa.
9. Hälytysyhteys	Palvelupisteestä tulee olla hälytysyhteys muualle (hälytyspainike). Hälytyspainikkeen huomaamaton käyttö on huomioitu suunnittelussa (laitevalinta, - määrä, -sijoittelu) Hälytysketju on suunniteltu loppuun asti: <ul style="list-style-type: none"> • hälytyksen vastaanottaja • vasteaika • henkilöstön tietoisuus vastaanottajasta ja vasteajasta Mikäli asiakaspalvelupisteitä on useampia rinnakkain, jokaista työpistettä varten on oma hälytyspainike.
10. Kulunvalvonta	Asiakkaiden kulkua aula- ja odotustiloista henkilökunnan tiloihin rajoitetaan riittävästi sähköisellä kulunvalvontajärjestelmällä tai mekaanisella lukituksella.
11. Kameravalvonta	Riskiarvion perustuen palvelutyöpisteiden alue sekä aula- ja odotustilat varustetaan tarvittaessa kameravalvonnalla. Kameravalvonnasta ilmoittamalla ennalta ehkäistään väkivaltatilanteiden syntymistä ja tallenteiden avulla edesautetaan niiden selvittämistä. Kamera (tai kamerat) sijoitetaan asiakaspalvelupisteen takaseinään siten, että asiakas voidaan kuvata kasvosuunnasta niin, että ns. tunnistekuva saadaan tallennetuksi. Odotustilaan on sijoitettu kamera antamaan yleiskuva tilan tapahtumista.
12. Laitesijoittelu	Sijoitetaan työskentelytasolle ainoastaan säännöllisessä käytössä tarvittavat laitteet. Sijoitetaan työaseman näyttö siten, että vierailijoilla ei ole näköyhteyttä siihen. Tarvittaessa käytetään näyttöillä näytönsuojakalvoja. Sijoitetaan turvajärjestelmien keskuslaitteet erilliseen laitetilään palvelutyöpisteen ulkopuolelle.